

IZSELJENSKI VESTNIK RAFAEL

GLASILO RAFAELOVE DRŽBE V LUBLJANI

IZHAJA
15. VSAKEGA MESECA
UREDNIŠTVO: LEONIŠČE
UPRAVA: TYRSEVA C. 52
V LJUBLJANI

NAROČNINA:
ZA JUGOSLAVIJO
LETNO DIN 12—
ZA INOZEMSTVO
LETNO DIN 24—

OGLASI PO DOGOVORU

LETO VI.

LJUBLJANA, APRIL 1936

ŠTEV. 4

Našim izseljencem za Velikonoč

Velikonočna balada

Stara in lepa krščanska navada je, da ob vsakoletnem spominu vstajenja Gospodovega drug drugemu vprav to želimo, kar nam je zmagoviti Jezus kot sad svoje smrti pridobil: mir in veselje. Saj je oboje medseboj tako tesno povezano. Kdor ne uživa miru, tudi veselja nima. Oboje pa se zdi, da je danes v resni nevarnosti. Tem iskrenejša in toplejša bodi naša želja, da bi od mrtvih vstali Zveličar ne samo nam, ampak vsemu svetu ohranil mir.

Zunanji mir v narodih in med narodi je pred vsem odvisen od tistih, kateri imajo od Boga izviračo vladarsko oblast. Pa tudi ljudje sami imajo soodgovornost za mir, ker splošno mnenje ljudstva mnogo vpliva na vladarje. V nekolkim meri torej more in mora vsakdo delati za mednarodni mir.

Mir je vsem, zlasti pa izseljencem, ki so morali zapustiti rodno zemljo in iti kruha iskat v tujino, nujno potreben, da se morejo z delom svojih rok preživljati. Zato bomo vsi, mi v domovini in Vi v tujini

vzajemno prosili Odrešenika za njegov najmilejši velikonočni dar, za mir.

Zunanji mir je le odraz notranjega miru. Tega si moramo oskrbeti vsaj za Velikonoč. Morali bi ga imeti vedno v duši in ga skrbno varovati. Notranji mir je mir vesti. Velikonočni čas je prav posebno primeren, da si vsak uredi svojo vest pred vsevednim Bogom. Naj ne bi bilo nobenega Slovence, kjerkoli biva na širni zemlji, ki bi bil brez notranjega miru vesti. Ni resnične Velikonoči, ako je ni v duši. Potice in pirhovi ne naredijo Velikonoči. Mir v duši, to je Velikonoč. Morda ne bo mogel vsak izmed vas imeti potice in pirhovi na mizi za praznike, mir v duši pa more imeti vsak.

Moja velikonočna želja vsem Slovincem, raztresenim po vseh delih sveta je ta: Oskrbite si mir vesti, da bo v dušah vaših živeča zavest, da ste pred Bogom brez greha, da nosite božje življenje milosti v sebi. Iz tega notranjega miru bo zrastle veselje kakor pomladanska roža. V veselju Gospodovem

Čez štirinajst dni bo velika noč. Kdo od metliških fantov in dekličev tega ne ve? Oj, kdo za milega Boga ne! Saj je že štiri tedne blago pri krojaču za hlače in pri šivilji za robačo. In butare so že odmerjene za cvetno nedeljo; pa vosek in barve za pisanke že čakajo na polici. In potlej kolo na trgu pa igre od cerkve vse do Pungtrta! Oj velika noč, oj, oj!

Miholjev Tone pa ima svojo velikonočno skrivnost.

Šestnajstleten je, gruntar, pa ga fantje odvajajo, če pride med nje pod večer. Čakajte! Na veliko noč vam pokažem, kako velik sem. Čudili se boste in kesali. Takrat boste videli, kdo je Tone Miholjev!

Nebeško lep je bil tisti veliki teden.

Draščke gore so bile en sam breskvin cvet; med dolgimi vrstami trt so se rdeče nadahnjeno smehljala drevesca kakor dvajsetletne deklice. Vasi, kjer se tišče hiša k hiši kakor piščanci, so bile pokrite s težkim cvetjem dreves. Stari ljudje so odprli vrata svojih zatohlih kamric, stopili v poganjajočo pomlad pa se nasmehnil; še so jo doživeli, drugo leto pa kakor bo Bog dal . . .

Dnevi velikega tedna imajo v ozračju čuden nemir. Tišina leži vsenaokrog in vendar je v njej nemir, ki gre od srca do srca, iz hiše v hišo. Bolest velikih dni in pričakovanje . . . Njive se spraznijo, kakor da so obrisane. Nikogar ni tam. Zemlje, v katero bo čez nekaj dni položen Kristus, ne sme nihče motiti s plugom ali motiko, zakaj jalova bo za vse veke. In črn greh ostane na človeku, ki ga nihče ne izmije.

Tone se v praznji obleki sprehaja med njivami in obraz mu žari kakor v cerkvi, ko gleda na levo rebri, kjer mladice odpirajo oči in na desno njive sočnih pšeničnih trav. Tone je čisto očetov; pobere grebo, pretehta jo v dlani, pa jo položi rahlo kakor dete nazaj, dvigne čebelico, ki je reva zašla, pa jo postavi na cvet. Prav kakor oče, ki je

je življenje vse lepše in prijetnejše, četudi ne nudi človeku vsega, kar si želi.

Od mrtvih vstali Odrešenik daj vam in nam svoj mir in pomnoži veselje za vse bodoče dni.

V Ljubljani, 25. marca 1936.

† Gregorij Rožman,
škof ljubljanski.

umrl za zemljo: prekapal jo je v znoju rok, polil ga je nenaden dež; legel je in umrl. Sredi teh svojih ljubezni mu gredo misli na veliko noč. Možnar in prgišče smodnika ima, dovolj za en strel. Ne daleč od poti, koder se bo zbirala procesija, bo sprožil...

Vstajenje.

Že rano zjutraj jecajo rebri od možnarjev in zvonovi vseh cerkva v fari prepevajo: Kristus je vstal, aleluja!

Kako je vse to šlo po njivah in vrteh. Kako po hišah in hlevih. Kot neviden blagoslov...

Že hite od vseh strani k fari deklič in fantje in otroci v novih oblekah in čizmah. Kristus je vstal, aleluja! pojo njihovi veseli koraki, šepetajo njihove misli. Aleluja, pojo trave od polih in trte v rebrih in ptice na brajdah. Pesem velikonočno, pesem vseh božjih stvari.

Tone že čaka na svojem prostoru. Za grm ob poti se je skrili. Zraven njega možnar.

Tod bodo šli. Najprej godba, potem pesem, potem moj možnar...

In vse sklonjene glave bodo oživele. Molitev se bo vstavila sredi češčenemarije. Skozi srca se bo pognala kri. Čutilo se bo v vrisku strela, da je vstal Bog. Noben zvon tako ne razveseli krvi, nobena velikonočna pesem. Vse že čaka pripravljeno. In videli bodo, kdo je pred vstalem Bogom ustrelil... Tone Miholjev, ki ga metliški fantje nočejo med se. Zdaleč mora poslušati odpev njihove pesmi v večerih. Zdaj pa ga bodo pozvali: Tone, pridi v vas; te nedeljo si prestal skušnjo, zrel si, da z nami vasuješ... Ni plačal litrov, ni se stebel z nikomer, prizkušnjo posebne sorte si je izmislil.

Hej, že se je prvi par pokazal izza ovinka. Pesem se razlega kakor vrisk. Nekaj strašno veselega se je zgodilo: Kristus je vstal, aleluja! Še on ga bo pozdravil. Vsul je pest smodnika v možnar, vrh njega natresel suhe zemlje, pa vse potolkel z lesenim klinom. Že prej je vtaknil vžigalno vrvico v spodnjo luknjico. Samo še klin zabije v možnar in pripravi žveplenke.

Dolga procesija se že vije med grivami senožeti in njiv.

Godba je izpela alelujo.

Zdaj pa jo naj zapoje še možnar.

Tone je vžgal vrvico in se umaknil za grm. Srce mu bije ob prsi. Sliši ga. Po cesti gre prav zdaj vrsta fantov; kakor da ga slutijo, imajo uprte oči v grm. Zdaj, zdaj...

Pa nič glasu? Je vrvica ugasnila?

Tone nemiren vstane in gre do možnarja. Nagne glavo, vrvica ni več.

Takrat! Grom je preletel procesijo. In krik je prodril skozi duše ljudi kakor železno žrelo! V zrak je vrglo Toneta Miholjevega in mu odneslo življenje... Lojze Golobčič.

Spored za velikonočno pastirovanje v Nemčiji

Gospod misijonar pride popoldne; navadno začne s pridigo popoldne ob 5. uri, potem so litanije, blagoslov, spovedovanje. Drugi dan zjutraj bo ob 7. uri spovedovanje, ob 8. uri sveta maša, pridiga, skupno sveto obhajilo. Spodaj v sporedu je imenovan navadno samo prihod misijonarja.

Gospod profesor Žagar pride v sledeče fare:

Meerbeck v soboto in nedeljo 4. in 5. aprila; v soboto ob 4. uri spovedovanje.

Hochheide v ponedeljek 6. aprila: ob 5. uri pridiga.

Klein-Erkenschwick v torek 7. aprila: ob 5. uri pridiga.

Holthausen na veliko soboto popoldne ob 4. uri spovedovanje.

Börnig na velikonočno nedeljo ob 4. uri pridiga.

Ickern na velikonočni ponedeljek ob 4. uri pridiga.

Wanne-Unser Fritz v torek, 14. aprila, ob 5. uri pridiga.

Gelsenkirchen-Haverkamp v sredo, 15. aprila, ob 5. uri pridiga.

Recklinghausen-Suderwich v četrtek, 16. aprila, ob 5. uri pridiga.

Scherlebeck v petek, 17. aprila, ob 5. uri pridiga.

Oste-feld Sv. Jožef v soboto in nedeljo, 18. in 19. aprila, v soboto ob 4. uri spovedovanje.

Gospod katehet Premrov pride v sledeče fare:

Essen-Schonnebeck v soboto in nedeljo, 4. in 5. aprila, v soboto ob 4. uri spovedovanje.

Essen-Borbeck v ponedeljek, 6. aprila, ob 5. uri pridiga.

Dortmund-Eving v torek, 7. aprila, ob 5. uri pridiga.

Gladbeck na velikonočne praznike v soboto ob 4. uri spovedovanje.

Buer-Ludgeri v torek, dne 14. aprila, ob 5. uri pridiga.

Marl-Brassert v sredo, 15. aprila, ob 5. uri pridiga.

Hamborn, St. Norbert, Sv. Peter, Sv. Janez od 16. do 19. aprila, v četrtek ob 5. uri pridiga v St. Norbet itd., v nedeljo dan duhovne obnove.

Zopet se bližajo dnevi božjih milosti, zopet pride čas zveličanja.

Vse slovenske župljane prav prisrčno povabljo

vsí župniki

od zgoraj imenovanih župnij Kolinske, Paderbornske in Münstrske škofije.

Aleluja!

Z Golgote kot sonce križ blesti,
čes ves svet zlate žarke lije,
luč nebeška nate sije,
poj zdaj, človek: Aleluja!

Čuj, kako vsa zemlja poje
in slavi rešenje svoje,
hvali vstalega Gospoda:
Aleluja, aleluja, aleluja...

Tam ob grobu angel božji
ti naznanja sveti dan:
Vstal Gospod je v ranem jutru,
zdaj je s smrtjo boj končan.

Izseljenski fond

Pametna izseljenska politika ni tista, ki računa za vzdrževanje raznih izseljencem koristnih in potrebnih ustanov samo s podporami državne blagajne. Nasprotno: Vsaj v normalnih časih se izseljencem gmotno bolje godi v tujini, kakor njihovim domačim in ne bi bilo pravično zase zahtevati njihovih bore skorjice kruha. Toda ne znajo izseljenci ne dovolj ceniti, ne dovolj varovati tega, česar si niso sami ustanovili, za kar niso sami ničesar žrtvovali. Končno domovina niti pri najboljši volji nima na razpolago dovolj sredstev, da bi zadostila vsem izseljenskim koristim in potrebam.

V ta namen je sicer zelo nepopolni jugoslovanski izseljenski zakon z dne 3. decembra 1921 ustanovil poseben izseljenski fond, v katerega so plačevali in plačujejo zlasti izseljenci, ki gredo preko morja, torej v Severno, Južno Ameriko, prav znatne pristojbine, imenovane glavarine. Glavarine plača vsak izseljenec, ki gre v prekmorske dežele Din 300—, izseljenec v evropske države pa Din 100—. Glavarina za povra-

tek, ki je znašala tri dolarje za vsakega povratnika, je sedaj ukinjena. Poleg tega se stekajo v izseljenski fond razne denarne kazni, ki izvirajo iz prestopkov izseljenskega zakona.

Na ta način, zlasti ker je bilo izseljevanje in vračanje v domovino takoj po vojni in do zadnjih let zelo živahno, je narastel izseljenski fond tekom let v prav čedno vsoto nad Din 35.000.000—.

Glasom izseljenskega zakona in pravilnika o izvrševanju zakona o izseljevanju (Zakon § 33, Pravilnik § 19), se sme rabiti fond »samo za namene, ki služijo izseljencem«. Povsem pravilno, saj denar, ki so ga zbrali sami izseljenci, ni last države, marveč lastnina izseljencev, ki jo država samo upravlja. Tudi to je pravilno, da je treba »iz dohodkov v inozemstvu v prvi vrsti kriti stroške izseljenske službe v prekomorskih državah«, saj so zbrali sklad izseljenci, zlasti naši prekomorski izseljenci.

Žal so zelo nejasne točke, ki govore o podporah in subvencijah iz izseljenskega fonda, o katerih govori zakon samo na splošno, da je mogoče dajati iz istega fonda podpore za vse svrhe, ki služijo »v korist izseljencem«, kar je mogoče razlagati zelo liberalno.

Nas zanima predvsem javna tajnost, da tega ogromnega izseljenskega sklada skoraj nič več ni in da ne vemo v kakšne namene so se porabili mnogi milijoni, s katerimi bi bilo mogoče in treba vse drugače oskrbeti naše izseljenstvo, kakor je oskrbljeno.

Prvi slovenski izseljenski kongres v Ljubljani je med drugim tudi o izseljenskem fondu obširno in burno razpravljaval in sprejel nekaj važnih zadevnih sklepov, ki so objavljeni na straneh 51 do 53 Poročila, o poteku I. slovenskega izseljenskega kongresa.

„Ljudstvu je treba dopovedati, da s pričakovanjem kralja Matjaža ni nič. Kdor misli, da bo z odprtimi usti in križemrokami pričakal dobrot od zgoraj, se moti. Želi bomo mi na jugu samo to, kar si bomo z zavihanimi rokami sami pridelali in priborili.“ Dr. Janez Ev. Kreh.

Našim bratcem in sestricam v tujini

Ob zadnji izseljenski nedelji, ko se je vsa naša domovina spominjala svojih bratov in sestra v tujini, smo se vas spominjali tudi mi, zlasti tedaj, ko smo vam peli, deklamirali in vas pozdravljali v Radio-Ljubljani. Potem smo tudi v šoli veliko slišali o vas. Hudo nam je, ker mnogi v šoli ne slišite slovenske govornice, vemo pa, da vsi prav goreče ljubite domovino Vaših staršev. Mi večkrat mislimo na vas, čeprav

živite daleč od nas. V duhu smo vedno združeni z vami in vas pozdravljamo z željo, da ostanete tudi v bodoče zvesti domovini.

Za letošnjo Veliko noč vam želimo mnogo veselja, blagoslova in pirhov. Prosimo vas pa tudi, da nam kaj pišete, kako se vam godi na tuji zemlji.

Prav prisrčno vas pozdravljajo vsi učenci in učence državnih narodnih šol Moste-Ljubljana.

Velikonočna pravljica

V samotni koči za vasjo je živela mati s sinom edincem, ki mu je bilo Tinček ime. Bil vam je to kaj čuden dečko. Vse dni je kakor ptiček v gajbici prečepel v svoji sobi, čital pravljice in sanjaril. In mu je bilo včasih tako hudo. Hrepenel je po čudežnih prigodah, kakor jih je čital v pravljicah in legendah. Njegovo življenje pa je teklo tako samotno in vsakdanje iz dneva v dan, brez izpremembe in brez dogodkov, kakor pozabljen studenček na planini...

Dan pred veliko nočjo je Tinček spet tako sam in zamišljen v svoji sobi sedel in sanjaril. Mati je bila odšla po opravkih v vas. Vse okoli njega je bilo v skrivnostnem molku zavito. Le gozd za kočo je narahlo, narahlo šumel in zdaj pa zdaj je na jablani pod oknom pritaženo zažgolel samotni ptič.

Pa je sredi najgloblje tišine prišel nekdo mimo in potrkal na vrata.

Tinček se je predrnil iz svoje zamišljenosti in zaklical:

»Naprej!«

V sobo je stopil neznan popotnik. Imel je dolgo brado, lasje so se mu bujno usipali čez ramena, z roko pa se je oprl na gračovo palico.

Tinčka je v hipu objel neznan strah. Ko pa si je natančneje ogledal popotnikov obraz, se je pomiril. Človek s tako dobrodušnim obrazom in tako miroljubnimi očmi ni pač ne more nič hudega storiti, je pomislil — in se ga ni več bal.

»Fantek,« je s čudno žalostnim glasom izpregovoril mož, »fantek, tako sem truden in lačen. Daj, poklič mi mamo in jo prosim, naj mi da kos kruha in prenočišče za to noč.«

»Mame ni doma,« je povedal Tinček.

»Ni je doma?« je bil popotnik ves potr. »Joj, kam naj se potem obrnem? Kmalu bo noč, vas je daleč, jaz pa komajda še stojim na nogah, tako sem truden in bolan.«

Tinčku se je zasmilil ubogi popotnik in sočutno je dejal:

»Kar sedite tjakajle za mizo, mož — to vam tudi jaz lahko dovolim. Radi tega

me mama gotovo ne bo nič kregala. In prenočili boste tudi lahko pri nas.«

Popotnik je Tinčka hvaležno pogledal, odložil popotno torbo in palico ter sedel za mizo.

In se je Tinček pri tem domislil, kako hudo je, če je človek lačen. O, saj je bil tudi on sam že nekajkrat lačen, hudo lačen... Njegova mama dela od jutra do večera pri bogatih kmetih v vasi, pa komaj zasluži za mleko in kruh. Danes opoldne pa je prinesla domov kos potice in še lep rdeč piruh in debelo pomarančo povrhu. Bogve, katera dobra žena v vasi ji je vse to dala?

Tega kosa potice, pirha in pomaranče se je Tinček v tem hipu domislil... Nekaj časa je še omahoval ali bi ali ne bi — potem pa se je hitro odločil. Stekel je v kuhinjo in nista minili dve minuti, že je postavil pred popotnika krožnik, na katerem je ležalo vse, kar sta imela z mamo pripravljeno za drugi dan: kos potice, piruh, pomaranča...

»Nate!« je dejal in skromno pristavil:

»Bova pa midva z mamo samo mleko in kruh jedla — saj je tudi dobro!«

Popotnikove oči so se zjasnile.

»Bog ti povrni, fantek!« je dejal in njegov glas je bil topel in mehak kakor božajoča dlan.

Potem se je pobožno pokrival in s takšno slastjo povžil velikonočni žegen, da je Tinček kar strmel. »Hudo lačen je moral biti, siromak,« je dejal sam pri sebi in pri srečanju mu je bilo čudno toplo in prijetno.

Velikonočna . . .

Danes vsi smo dobre volje:

fantje in dekleta.

Vsa ožarjena od sonca

so nam mlada leta.

Danes nič ne tožimo,

danes nič ne vekamo;

pomaranče lupimo,

rdeče pirhe sekamo . . .

Popotnik je vstal, sklonil se je k Tinčku, ga pogladil po kodrolasti glavi in dejal:

»Dober fantek si! Povej, kaj si želiš v zameno za vse to?«

»Nič!« je odklonil Tinček in na smeh mu je šlo. Le kaj naj mi da takle siromak — si je mislil — le kaj naj mi da, ko sam nič nima!

Popotnik pa je vztrajal pri svojem in ga bodril:

»Le povej, Tinček, le! Nikar ne misli, da se šalim. Dve želji izreci — in izpolnil se ti bosta.«

Hm, je razigrane volje pomislil Tinček, hm, če že na vsak način hoče, da mu odkrijem dve od svojih nešteti želja, mu ju pa bom! Že zato, da ne bo užaljen... Koristilo mi to ne bo nič, škodovati mi pa tudi ne more...

In je dejal bolj za šalo kakor zares:

»Prva moja želja je: rad bi imel putko, ki bi mi na vsak ukaz znesla piruh. Druga moja želja je: jablana na vrtu naj se spremeni v oranževno drevo, ki naj bo vse dni v letu polno najlepših in najdebelejših pomaranč.«

»Rekel si — naj se uresniči!« je svečano dejal popotnik in kakor k blagoslovu razpel nad Tinčka svoje bele, bele roke.

Tinčka je obšel neznan, čudno sladek strah. Videl je: zlata luč se je razlila skozi okno v izbo in popotnikov obraz je zažarel v nebeškem sijaju kakor monštranca, ki jo dvigne duhovnik pri svetem opravilu.

»Jezus, moj Jezus!« je ves presunjen zajecjal in v sladkem zamaknjenju padel na kolena.

»Vstani in Bog s teboj!« je še neskončno blago in usmiljeno dejal popotnik — in že ga ni bilo več. Ugasnil je kakor zvezda v temno noč.

Tinček je vstal in mu je bilo, da se je prebudil iz lepših sanj.

Pa je kar koj spoznal, da niso bile sanje. — Pred njim je stala putka, čudežna putka, ki si jo je od božjega popotnika izprosil!

Radostno je plosknil z rokami in zaklical:

»Putka, znesi piruh!«

In se je putka spoštljivo priklonila, pokimala z glavo — in že je ležal prvi piruh pred Tinčkom na tleh.

Tinček ga je pobral in zavriskal na ves glas:

»Juhuhu, ali bo mama vesela!«

Potem se je domislil še oranževnega drevesa.

Skočil je k oknu, pogledal skozenj in videl: jablana ni bila več jablana; debele, sočne pomaranče so namesto jabolk visele z njenih vej...

Tinček je odrzel iz kože na vrt, potresel deblo oranževnega drevesa — in po-

maranče so padale na tla kakor toča... In naj je tresel, kolikor je hotel — oranžovo drevo je bilo vedno enako polno...

Srečen je bil Tinček, presrečen —

Ko se je zvečer vrnila mama domov, je obstala na pragu kakor pribita in strmelala, strmelala... Vse police v sobi, vse klopi, vsi stoli so bili polni božjega blagoslova: pirhov in pomaranč. In kar je bilo najlepše in najčudovitejše: sredi vsakega pirha, sredi vsake pomaranče je tičal čisto nov, kakor jutranja zarja lesketajoč se cekin —

Tako je Jezus, popotnik božji, na dan pred veliko nočjo poplačal Tinčkovo dobro sree.

Dolgo, dolgo je že tega, kar sem romal po deželi, kjer Tinček s svojo mamo in s svojim pisanim bogastvom živi. Dolgo, dolgo je že tega, kar sem Tinčka obiskal in bil njegov gost. Vse žepce sem si s pirhi napolnil in za slovo mi je Tinček še dejal: »Pa še koga drugega pošlji k meni na obisk! Dal bom vsakomur od svojega bogastva, kolikor bo mogel nesti!«

Škoda, škoda, da ne poznam več poti do tje. Škoda, škoda, da sem že povsem pozabil, kje ona dežela leži. Niti tega ne vem več, ali leži na strani, kjer večerna zarja zahaja, ali leži na strani, kjer jutranje sonce vstaja... Mirko Kunčič.

Stric Matic in pirhi.

Dobri stric Matic je skrnil na svojem vrtu pod velikim loncem lepe, pisane pobarvane pirhe iz sladkorja.

„Tako“, si je potem zadovoljno pomel roke, „ali jih bodo otroci iskali!“

Sladkosnedni kužek Muki, ki je vse to od daleč opazoval, pa si je mislil:

„Zdaj ali pa nikoli!“

In je šinil kakor blisk iz svoje hišice...

Prevrnil je lonec in začel z veliko slastjo lizati in hrustati sladke pirhe — medtem, ko je stric Matic klical otroke pri vrtnih vratih.

Lahko si mislite, kako razočarani so bili otroci, ki so preiskali ves vrt in nazadnje pokukali tudi pod lonec, pa niso našli niti enega pirha več. Zastonj se je dobri stric Matic grabil za glavo in ugibal, kam so pirhi izginili. To je vedel samo eden: kužek Muki, tatinski kajon...

Delavski vrtički

Po naših kolonijah v Franciji ima skoro vsak delavec svoj mali vrt, ki ga v prostih urah z vso ljubeznijo neguje. Sedaj spomladi bi dal vsem našim vrtnarjem rad dober svet. Poleg salate in cvetic ne pozabite posaditi še nekaj najnavadnejših zdravilnih rastlin na svojih vrtičkih. Malo prostora bodo zavzele, a koristi za zdravje veliko prinesejo.

Ko je Bog ustvaril svet, je vedel, da bodo med ljudmi tudi bolezni. Za poljšavo in zdravilo ni ustvaril sirupov, praškov in kapljic, ampak je dal zrasti množino rastlin, ki pomagajo v raznih obolenjih. Naše matere so jih vsako leto skrbno nabirale in sušile za hude zimske mesece. Vem, da imajo to napako, da so zastonj in zato pri mnogih nimajo veljave, misleč, da so zdravila tem boljja, čim dražja so.

Da bomo imeli zdravila pri roki in poleg tega še boljša nego se dobe večkrat v drogerijah, sadimo zdravilne rože na vrtove. Vseh vam ne morem naštet, pač pa nekatere najnavadnejše.

Vrzi nekaj mete, ki služi proti glavobolu. Za potenje je dober žajbelj ali kadulja, za prebavo sladki janež in kamilica. Materina dušica je dobra za zasilžena prsa. Vrtič je zdravilo zoper gliste, slezenovec je za obkladke i. t. d.

Naši izseljenci so vredni in potrebni večjega umevanja od strani domovine

Domovina, ti si kakor zdravje. Ta občutek me je prevzel vsikdar, ko smo se skoro vsako leto z večjo ali manjšo skupino naših izseljencev poslavljal ali domače grude in se vračali v tuje kraje. Prenovljeni smo odhajali. Novo življenje je zaplalo v nas.

Kolikokrat sem ob takih prilikah in tudi sicer premišljal: Domovina, da bi ti vedela, kako te ljubi tvoj sin tujine. Da bi ti znala brati bolest slovesa z njegovih solznih oči. Da bi ti doumela ono veliko ljubezen, ki jo hrani naš izseljenec že desetletja do tebe, domovina — mati.

To ni romantika poezije; to so dejstva. Drugače si ne morem razložiti onega, iz leta v leto rastočega hrepenenja našega izseljenca po domu, ki dela načrte, prinaša najbolj čutnejše žrtve, da more še enkrat stopiti na domača tla.

Ljubezen in spoštovanje našega človeka v tujini do domačega duhovnika in učitelja, skrb za ohranitev materinega jezika in narodnih običajev, gojitev slovenskega petja, zavest skupnosti, ki se odraža v številnih društvi, predvsem še odločna borba in skrbna čuječnost za ohranitev najdražje svetlinje — vere, vse to mi je govorilo vedno bolj in bolj: da je naš izseljenec pač vreden, da bi mu domovina posvetila več svojih skrbi.

Če dodam k temu še znano ugotovitev, koliko težje da je vse to versko in narodno blago ohraniti tam, kjer dostikrat vsi oni, s katerimi naš izseljenec skupno živi, nimajo razumevanja za to, kar nam je sveto, — tam, kjer se pravi ostati dober katolik postati tudi borec Kristusov, — tam, kjer je naš človek izpostavljen večkrat neenakopravnosti in samovolji delodajalca, — tam, kjer je že bilo toliko naše krvi izsesane in toliko borcev padlo in podleglo — hočem s tem reči: da je naš izseljenec tudi potreben — danes bolj kot kdaj prej —, da domovina več zanj stori.

Hvalevredna je skrb Rafaelove družbe in naših slovenskih Ordinarijev za naš narod v tujini. Kakor je ta — rekel bi skoro privatna — skrb za izseljence veliko koristila našemu izseljencu, tako se mi zdi, da bi danes, ko je sv. Oče razgnil pred nami program KA in v njem zlasti podčrtal njen hierarhični značaj, hierarhično organizirano delo še vse bolj lahko koristilo našim bratom v tujini. Izseljenstvo je integralen del našega domačega dušnega pastirstva, saj so in ostanejo naša kri, naši župljani, ki so se večinoma le začasno preselili v severno-zapadno Evropo (na ta del našega izseljenstva predvsem mislim), ki se zopet vrnejo v naše ljano občestvo. Tudi izseljenci sami tako čutijo; saj po več letih v tujini še vedno govore o „naši fari“, o „našem župniku“.

Vsak dušni pastir pač želi, da se mu vrnejo dobre ovce, ki bo imel z njimi veselje, ne pa garjeve, ki bi okuževale njegovo čredo.

Delo KA je usmerjeno v utrditev in razširitev kraljestva Kristusovega s pomočjo laikov. Ali ni kardinalna točka izseljenskega vprašanja tudi ravno v tem? To sem hotel reči: V vsaki fari naj bi si oni, ki so si na-

deli nalogo delati po papeževih navodilih za utrditev in razširitev Gospodovega kraljestva, stavili v svoj delovni program tudi skrb za brate, ki so in bodo prej ali slej zopet spadal v njihovo župnijsko občestvo. Skrb za izseljence naj bi nosila torej, kakor drugo delo za kraljestvo božje, hierarhični značaj, ki bi se centralno vodilo.

Večkrat se je očitalo našim izseljencem, da se narodu odtujé in da zgube smisel za dom. Pritisk tujine je zelo močan, zares. Na drugi strani pa je opravičeno vprašanje: Ali smo pa tudi mi vse storili, kar bi bili lahko v kulturno-narodnem oziru?

Samo eno misel oziroma ugotovitev bi rad tu podčrtal. Slovensko izseljenstvo je v veliki meri specielno slovensko vprašanje. Medtem, ko se izseljenci iz drugih krajev zadovoljujejo z osebno, četudi malenkostno podporo, ima naš slovenski izseljenec vse več potreb. On si želi bolj ko drugi predvsem šol, knjig, listov. Tako postaja to vprašanje še posebej vprašanje naše slovenske banovine in njene oblasti, zlasti če še upoštevamo pereče prekmursko sezonsko izseljenstvo. Ne-le farno občestvo, ves slovenski narod bi se moral zavesti: koliko je dolžan slovenskemu izseljencu recimo že samo iz hvaležnosti za ogromen denarni kapital, ki ga je ta poslal domov in koliko bolj še za narodno apostolsko misijo, s katero je ponesel naš izseljenec naše ime in našo pesem preko širne Evrope, da je danes v večini držav med mnogimi drugimi narodi-priseljenci najbolj upoštevan in spoštovan naš narod.

Domotožje me prevzema — domotožje po domovini v tujini, kjer smo doživljali med rudarji naš izseljenski dan, poln lepote in bolesti, v znamenju borbe in zmag, tako da sem si večkrat zaželel postaviti tak dan z vso njegovo notranjo vsebino, ki jo je mogoče le doživeti, a ne opisati, pred našo slovensko domovino. Začutili bi takrat mi vsi: Da so naši sinovi vredni in potrebni večjega umevanja od strani matere-domovine.

Drago Oberžan.

Jože Vovk:

Velikonočno jutro

V ranem, pozlačenem jutru angel stopil je na svet in je dvignil roke k soncu. Pa so žarki zagoreli, zemljo spečo so objeli, hišam pozlatili okna in zvonove zazibali in so v mlada polja pali.

Vse je mlado, vse veselo, vse zbujeno v žarko luč. Zvon mogočno pesem bije, drobna ptica mu pripeva, ož, še roža, ki sameva, hrepeneče dviga cvet. Pesem se razlega v polje in ob gozdu, čuj, odmeva, vsepovsod se pesem vzbuja: Aleluja, aleluja, aleluja...

Izseljenski adresar

Na Prvem slovenskem izseljenskem kongresu v Ljubljani, dne 1. julija 1935, smo opetovano govorili o svetovni organizaciji slovenskih izseljencev, ki so jo priporočali zastopniki mnogih naših društev v inozemstvu in naj bi bila nekak naš izseljenski parlament, čigar našetli in sklepi bi mogočno odmevali v domovini in med izseljenci na tujem ter enotno in smotreno vodili izseljensko delo k enemu samemu cilju, čimvečji splošni in vsestranski koristi vseh izseljencev.

Prvi korak k taki zvezi bi bil **izseljenski adresar**, to je knjiga s točnimi imeni in naslovi slovenskih naselbin po svetu, vseh naših diplomatskih zastopstev, poslanstev, konzulatov, izseljenskih komisarjev, korespondentov socialnega ministrstva, župnij, šol, organizacij, podjetij, ustanov, zasebnikov, in kratkim pregledom življenja naših ljudi po teh tako različnih tujih krajih.

Take adresarje imajo že vsi večji narodi.

Rafaelova Družba se je lotila tega dela, vendar bo preteklo še mnogo časa, predno bomo dobili tak, vsekakor poučen, zanimiv in potreben adresar, ker bi stal toliko denarnih sredstev, da jih Rafaelova družba najbrže še dolgo ne bo zmogla.

Dotlej bi si lahko pomagali z Mohorjevim koledarjem, ki že doslej prinaša vsako leto točna imena in naslove vseh svojih naročnikov v inozemstvu. Rafael poziva vse svoje čitatelje širom sveta, da pridobijo za Mohorjevo družbo vse izseljence, zlasti pa, da opozorijo nanjo vse naše izseljenske ustanove in podjetja. Tako bomo imeli že v kratkem času in brez posebnih stroškov lep in vsako leto nov izseljenski adresar, ki bo prišel poleg tega v roke najširših narodnih plasti, v roke skoro vsem sorodnikom in prijateljem v domovini in po vsem svetu raztresenim izseljencem, saj je Mohorjeva družba ne samo naša najstarejša, marveč tudi še danes daleč najbolj razširjeno podjetje svoje vrste.

Opozarjamo pa, da je za naročitev mohorskih knjig prav zadnji čas. Naročnina velja za inozemstvo Din 36—, za kar dobe naročniki poleg koledarja za leto 1937 še:

1. Izvirno **Plestenjakovo povest »Lovrač**, vzeto iz resničnega življenja iz najnovejše slovenske zgodovine neposredno pred vojno in po njej. Gospod Plestenjak je znan pisatelj kmečkih povesti in črtic.

2. **Elektriko**, izvirno poljudno znanstveno knjigo, ki jo je napisal znani ljubljanski profesor in pisatelj Leopold Andree, in v kateri v obliki kratkočasnega in lahko umljivega razgovora med učiteljem in učencem razlaga vsa najvažnejša poglavja o elektriki, ki jih mora poznati danes vsakdo: o električni žarnici, likalniku, toku, kratkem stiku, števcu, daljnovodu, elektrarnah itd. V posebnem oddelku nas vodi in nam razkazuje domače elektrarne, Završnico, Falo, Velenje itd. V poslednjem poglavju govori, kako se varujemo nesreč z električnim tokom. Knjiga bo imela nad 500 slik in sama bi stala najmanj Din 50, če bi jo izdala kakšna zasebna knjigarna.

Jože Premrov:

Pesem tujine...

„Oče, vedno sem bil in tudi ostanem,“ mu je odvrnil sin.“

„Poglej mene!“ je nadaljeval oče. „Ko sem bil v tvojih letih, sem pustil vse doma in šel v Slavonijo za delom in kruhom. Trdo nam je šlo in temu se je pridružila še bolezen v družini, ki nam je požrla precej denarja, pa smo se le srečno pretolkli čez nevarne čeri. Da sem zdaj na tujem mestu, ne bi niti za trenutek premišljal, ampak bi jo mahnil za Tonetom v Vestfalijo.“

Temu razgovoru je prisluškovala mati. Stopila je v hlev, pogledala Janeza, potem pa dejala možu: „Nikar ga ne sili od doma! Bomo že prebredli tudi to gorje, saj imamo vsi pridne roke!“

Jakope se ni menil za ženine besede. Janezu je dejal: „Živina je že sita; na vodo bova gnala.“

Mati je brez besedi odšla v kuhinjo in mislila le na sina.

Ko sta gnala živino na vodo, je oče dejal sinu: „Matere nikar ne poslušaj! V Vestfaliji ti ne bo treba vedno ostati. Ko zaslužiš saj toliko, da poravnamo najnujnejši dolg, se boš pa lahko vrnil. Tedaj ti bom izročil tudi posestvo, saj vidiš, da meni moči vedno bolj pešajo. Stare kosti res niso za drugam, kot za grob.“

„Oče, razumem vaše skrbi in mislim, da bi vsak oče tako govoril. Pridobite zase še mater, potem me bodo morda vendarle pustili.“

„Janez, mater bova oba pridobila, samo vedno mene poslušaj! Reci ji, da Vestfalija ni tako daleč in tudi nevarna ni zate, ker življenje dobro poznaš.“

„Življenje res dobro poznam, ampak v tujini ga pa še nisem okusil.“

„In še to premisli! V Vestfaliji ne boš sam; že veliko Slovencev je tam gori. Slišal sem, da jih je tam že petdeset tisoč. In če pomisliš na Tonetovo pismo, se jim ne godi slabo. Dosti denarja so že poslali in s tem so rešili že marsikateri dom pred bobnom. Ko prideš tja, se boš počutil med našimi ljudmi tako, kot bi bil doma. Pa pomisli še to! Nekateri so odšli celo čez veliko lužo. Ti se pa ne upaš v Vestfalijo, ki je, če jo primerjaš z Ameriko, doma.“

„Oče, nikoli nisem bil plašljivec in mislim, da tudi zdaj ne bom. Če je res vaša volja, bom pa šel za Tonetom.“

Jakope je spoznal, da je sina že pridobil zase. „Tako bo plesal, kakor bom jaz go-del,“ si je mislil.

Urno sta stopala za živino, ki je tekla v topli hlev.

„Takoji pridita k zajtrku!“ je velela Rezka, ko ju je opazila na dvorišču.

„Ko priveževa živino, pa prideva,“ ji je odvrnil Janez.

Medtem, ko je Janez zapiral hlev, mu je oče dejal:

„Janez, le nikar se ne daj pregovoriti! Materi reci, da je za našo hišo edina rešitev, da odideš za kruhom in denarjem v Vestfalijo.“

„Nič se ne bojte, oče! Zvest ostanem vašim besedam. Skrajni čas je že, da pomagam domu, ki je že tik pred propadom.“

Na mizi v kuhinji je že stala pripravljena velika skleda koruznih žgancev in mleko.

Družina je sedla za mizo in kmalu je bila skleda prazna. Ko so odložili žlice, je mati začela: „Moški morajo danes pripraviti drva, kar nas je pa žensk, bomo pa trebile fižol, ker bo tu kmalu pomlad.“

Vsi so ubogali in brez obotavljanja šli na delo.

Janez in Lojze sta pridno žagala, oče je pa sekal drva. Zdaj pa zdaj je ušla očetu kaka beseda in Janez je takoj uganil, da misli vedno le na — Vestfalijo.

Ko so ženske trebile fižol, se na enkrat odpro vežna vrata in v kuhinjo stopi priletni Boštjan z velikim pismom v roki.

„Bog dar srečo, ženske! Pridne ste, ko že zdaj pripravljate za pomlad. Danes vam prinašam važno pismo. In podpisati morate, da ste ga res prejele,“ je hitel Boštjan.

Francka je odhitela po svinčnik, medtem pa je že ponudil Boštjan svojega in Rezka je podpisala očeta.

Z velikim strahom so zrle na belo pismo. Mati ga je takoj odprla in ko ga je čitala, so se ji zasvetile solze v očeh.

„Mama, mama, zakaj pa jokate?“ „Čitajte! Tudi ve štiri boste jokale,“ odvrne mati.

Z velikim nemirom v srcu so hčerke čitale pismo. Strmele so vanj in niso mogle verjeti, da je resnica, kar čitajo.

„Mama, dvajset tisoč dinarjev smo dolžni Lovretu?“

„Toliko njemu, drugim pa še več. O Bog, kje naj vzamemo? Od hiše do hiše bo treba!“

Naglo so se vrata odprla. V kuhinjo je prisopihal Lojze in tarna nad mrazom.

(Dalje prihodnjic.)

3. Štirinajsti zvezek **Zgodovine slovenskega naroda**, ki popisuje razmere Slovencev v letih 1848—1860, torej prezanimivo zgodovino novejšega časa.

4. Kot četrta knjiga izide enajsti zvezek **»Življenja svetnikov**, ki bo obsegal življenjepise svetnikov, katerih godove obhajamo od 7. julija dalje z najlepšimi življenji sv. Mohorja, Vincencija Pavelskega, sv. Ane in sv. Ignacija, ustanovitelja jezuitskega reda.

Vse te izbrane knjige bodo poslane za Din 36— vsakomur, kamorkoli, priporočeno, kar je res malo. Izseljenec: Razširimo Mohorjevo družbo in koristimo sami sebi.

Dobite v vsaki koloniji kakšnega zanesljivega izseljenca, da prevzame poverjeništvu in vpraša vse naše, če se naroče na Mohorjeve knjige. Izseljenci, kosajte se med seboj, katera kolonija bo v koledarju častneje zastopana. Že čez nekaj mesecev lahko razpolagamo na ta način z odličnim in sodobnim izseljenskim adresarjem, ki nas ne bo takorekoč ničesar veljal, bo vsako leto nov in prišel v stotisoče slovenskih rok.

Poudarjamo pa, da je treba poslati hkrati z naročilom in čimprej tudi naročnino, ker sicer družba naročila ne more upoštevati. Njen naslov je: Mohorjeva družba, Celje, Jugoslavija.

Rio de Janeiro

Jožef Kastelic, izseljenski duhovnik, Buenos Aires, Argentina

Ne samo taki potniki, ki doslej niso videli in ne poznajo mnogo drugega kakor domačo vas, in so zato brž vsi iz sebe od začudenja, če pridejo v kakšno večje mesto, marveč tudi potniki, ki so prehodili že mnogo sveta in videli vse, kar je na svetu lepega, so soglasno mnenja, da je braziljsko glavno mesto Rio de Janeiro najlepše mesto, najlepše pristanišče, najlepší kočček sveta.

Rio de Janeiro ni mesto, ki bi bilo Slovincem neznano. Vsi izseljenci v Južni Ameriki ga poznajo. Vsi smo ga obiskali vsaj enkrat, mnogi po dvakrat, nekateri še po večkrat. Nekaj naših tudi stalno v njem živi. Zato morda ne bo napačno, če tudi slovenski izseljenci po drugih deželah zvedo kaj o tem med drugimi narodi tako znanem in slavnem mestu, o katerem pa ne vem, da bi kakšen Slovenec pisal kaj več. Ravno tako pa bi tudi izseljenci v Južni Ameriki radi zvedeli kaj več o lepota in znamenitostih drugih dežel, po katerih izseljenci živimo. Bodisi, da bi poslali take popise g. uredniku Rafaela, bodisi Duhovnemu življenju, slovenski izseljenski reviji, ki izhaja v mestu Buenos Aires (Argentina), Condarc 545.

Ko bi torej, dragi čitatelji, danes rad razgrnil pred Vas lepoto in kras tega velikega mesta, res ne vem, kako bi Vam ga prav in dostojno popisal. Dvomilijonsko mesto Rio de Janeiro namreč ne pozna samo ene lepote, marveč je nakopičenih v njem cela vrsta dovršenih lepota, ki se poleg tega potniku ne predstavijo ena za drugo kakor običajno po ostalih mestih, marveč vse na enkrat, in ga kar nekako zbegajo, ker ne ve, kateri izmed njih bi posvetil svojo posebno pozornost. Zato zlasti potniki, ki so prišli prvokrat v Rio de Janeiro in so zagledali mesto z morja sem, običajno kar onemijo od začudenja, ne najdejo nobene besede, marveč samo gledajo, gledajo in uživajo, in mnogi izmed njih postanejo kar nervozni: toliko tako nenaodnega in tako raznovrstnega lepoteznega užitka na enkrat je za njihove živce preveč.

Dovolite mi torej, moj dragi čitatelj, da Vam bom popisal sedaj nekatere izmed teh lepota. Ne vseh. Še manj vse na enkrat, kakor se nudi potniku, ki mesto osebno obišče, marveč eno za drugo, kar je veliko manj, in vsako izmed njih spet prav na kratko, samo v glavnih potezah.

Ob ozkem vohodu v ogromni zaliv smo 30 km je dolg. Ravno toliko širok. Tako ogromen je, da bi vse ladje sveta zlahka našle v njem udobnega mesta. Nad sto otokov in otočkov je raztresenih po rahlo valujočem morju. Majhnih in velikih. Skoro vsi so posuti s hišami, vilami, gradovi, samostani, cerkvami, ki veselo blestijo iz razkošnega južnega zelenja in cvetja. Čudno, za nas ne-

navadno, pesniško slikovito, so oblikovani hribočki in gore po njih. Pristanišče je vedno polno ladij in ladij vseh narodov sveta, potniških, trgovskih, vojnih, razkošnih zasebnih jaht, urnih motornih čolnov, jadrnic, čolnov na vesla, v katerih nam belci in zamorci vozijo na izbiro cele skladovnice najrazličnejših vrst južnega sadja, ki mu pri nas še imena ne vemo, tudi ne po velikih mestih, ali pa je nedopovedljivo drago, tam pa nima zaradi obilice nobene cene.

Tam za otoki in vodno planjavo se dviga v nebo cela vrsta, kakšnih trideset gor, prečudnih, divjih, za naše pojme nemogočih oblik. Nekatero gredo naravnost iz vode 400, 500, 800 metrov visoko pod nebo. Včasih ne samo navpično, marveč se zdijo kakor stolp, ki je v davnih časih sklenil, da se bo prevrnil, se nagnil, pa se je v zadnjem trenutku premislil in nagnjen nepremično na svojem mestu obstal. Najvišji med njimi je znameniti Monte Corcovado. Zdi se, kakor bi ne bil nič v zvezi med seboj, marveč bi vsak zase rasli iz vode in ravnj. Potniku pa se zdi, kakor bi se znašel v časih vesoljnega potopa, ko je zalila voda tudi vrhove najvišjih gor, potem pa je začela počasi odtekati, in bi se v Noetovi barki vozil med temi gorskimi velikani.

Ob njihovih nogah se je razprostiralo mesto. Dvomilijonsko velemesto. Če bi se izselili vsi njegovi prebivalci, bi našli v njem dovolj prostora vsi Slovenci, kar jih živi v Jugoslaviji, v Ljubljani, na Dolenjskem, Gorenjskem, Notranjskem, Stažerskem, po Prekmurju, in še bi ostalo polovico njegovih palač praznih.

Kdo bi popisal sedaj vse široke avenije, mestne ceste! Kdo razkošne palače ob njih, ki se vrstijo mnoge kilometre na daleč in so zgrajene v najrazličnejših, najbolj izbranih slogih, tako, da se zdi človeku, kakor bi bil na razstavi samih najlepših stanovanjskih umetvorov, kar so jih kdaj izdelale človeške roke, in se ne more odločiti, katera izmed njih da je lepša in veličastnejša. Mislite si sedaj promet po teh velemestnih cestah, tramvaje, avtobuse, razkošne zasebne avtomobile. Mislite si ponosne cerkve. Ali silne pristaniške naprave. Polne ulice ljudstva iz vseh narodov zemlje. Splošno je znano, da se oblačijo Južnoamerikanci posebno izbrano in elegantno. Predstavite si razkošne izložbe in prodajalne in skratka vse, kar spada v tako veliko pristaniško mesto, eno izmed prvih, kar jih je na svetu.

In sedaj je treba vedeti, da leži Rio de Janeiro v vročem zemeljskem pasu. Da ni po teh krajih mraza nikdar. Kaj mraza: Najnižja vročina je samo za spoznanje manjša kakor pri nas vročina meseca julija, najvišja pa je zaradi bližine morja tudi samo za spoznanje večja. Rio de Janeiro ne pozna torej

nobene mraza, pa tudi nobenih posebnih vročin. V mestu vlada večno poletje in večna pomlad. Jasno je, da mora biti v takih krajih življenje narave vse drugačno kakor je na primer pri nas. Nekaj posebnega po teh krajih so zlasti vsakovrstne palme. Najvišje izmed njih, kraljevske palme, ne uspevajo nikjer tako dobro kakor v mestu Rio de Janeiro in okolici. Nikjer niso tako visoke, tako ravne, vitke, ponosne, lepe. Vse mesto je leto in dan zavito v bujno južno rastlinstvo s pogostimi in izredno živimi barvami velikih cvetov. Tudi živalstvo je bolj pestro in bolj veselo kakor naše severnjaško, zlasti pisani in kričavi ptičji rod, saj je Brasil domovina na primer znanih kolibrjev in papig.

Alli Rio de Janeiro zvečer s prijetnim hladom, neštetiimi lučmi, močnimi, raznobarnimi, spreminjajočimi se. Pogled na nočni Rio je zlasti za človeka, ki ni vajen moderne velemestne nočne in reklamne razsvetljave, nekaj bajno čarobnega.

Najvišji izmed vrhov, strmih gor v zalivu Rio de Janeiro je Monte Corcovado, ki se sredi mesta dviga 800 metrov visoko naravnost iz morja in je kakor orjaški steber, ki se je zdelo, da že dolgo časa težko čaka, da postavijo nanj dostojen spomenik ne navadnemu majhnemu človeku in njegovemu slabotnemu stremljenju za popolnost, marveč nečemu s človeškimi besedami nelzaznemu, nečemu, kar bi v tej rajski deželi neprestano dvigalo naše misli iz pustih vsakdanjih opravil kviksu, navzgor, pod nebo. Zadnja leta so tak spomenik postavili. To pot pravično: Jezusu Kristusu Rešeniku, Al Cristo Redentor kakor pravijo Brazilci in Portugalci.

Kdo naj popiše sedaj ta ogromni spomenik? Meni se zdi najlepše, kar ima Rio de Janeiro lepega! Dvakrat sem bil v tem milijonskem mestu in obakrat sem ob blizu obiskal spomenik Kristusu Odrešeniku vrh gore Monte Corcovado.

Če si hočemo prav predstaviti ta spomenik, je treba vedeti najprej, da težko najdem zanj primeri in bi v samem triglavskem pogorju komaj našli tako visoko pečino, gotovo pa ne hkrati tako strme, kakor je Monte Corcovado. Zaradi neštetihi obiskovalcev so speljali nanjo Brazilci železnico, ki jo vlečejo skraja zobje, nazadnje pa vrvi, mimo prepadov, hudournikov, pečin, skozi nasade, deloma skozi pragove. V dobri uri smo vrh gore, 800 m nad sredo velemesta in navpično nad ogromnim morskim zalivom z neštetiimi otoki in vedno živahnimi pristaniškimi življenjem. Kdo naj popiše ta pogled.

800 m, to je višina oblakov. Obakrat, ko sem stal vrh Monte Corcovado, so nas objeli silni, gosti oblaki, komaj tri metre od spomenika sem stal, pa ga ni bilo zaradi gostega oblaka videti prav nič. Več oblaka pod nami kakor nad nami.

V takih višinah je vedno tudi kaj vetra, ki gospodari oblakom. Videli in čutili smo, kako jih žene naprej. Naenkrat je stal pred nami Kristus Odrešenik. Tak, da človeka mora prevzeti. 40 m visok. Stolpi naših cerkva so običajno mnogo nižji. Iz belega umetnega kamna. Roke razprostrate. Njegov obraz hkrati resno in prijazno gleda na mesto pod seboj in na nas. Nad njim sedaj, ko je razgnal oblake veter, povsem jasno in vedro južno nebo brez oblaka. Sonce se je zasmajalo in nas prijetno greje, zakaj v taki višini je hladno tudi v tropskih krajih. Oblak se je umaknil pod nas. Ničesar ni videti od mesta, od pristanišča, od morja, samo ogromni od sonca ožarjeni kip Kristusa Odrešenika stoji pred nami kakor bi ravnokar stopil iz svetega neba, nad njim kakor pravkar umito južno nebo in sonce na njem, in pod nami mlečno bell gosti oblak. Kakor odrezani smo od sveta. Kakor pomaknjeni pred sama nebesa. Vse je tiho. Vse gleda, strmi. Nekateri so pokleknil, sklenili roke in molijo. Nekateri molijo stoji. Vse je pobožno zaverovano za par minut. Od strani priganja veter namreč nov oblak, ki bo v kratkem vzel Kristusovo podobo spet izpred naših oči.

Vse noči je podoba Kristusa Odrešenika na Monte Corcovado sijajno razsvetljena. Kadar jo je zagrnil oblak, ves oblak zablešči od svetlobe. Kakor svojčas na gori Tabor. Neizrečeno je mil pogled na podobo morja, kadar se oblaki razmaknejo in se prikaže

Navodila izseljencem v Franciji

(Iz pisarne Izseljenskega odposlanstva v Parizu)

temno nebo, vse naokrog Odrašenika obdano od nešteti zvezd, nad njim, okrog njega in skoraj tudi pod njim. Tako sem videl ta kip zadnjikrat, ko smo prav o polnoči zapuščali mesto in pristanišče Rio de Janeiro in odhajali na visoko morje, ko polnih 15 dni ne bomo videli suhe zemlje, kopnega. Gosti oblaki so se za trenutek razmaknili in izza njih je prisijala bela in razsvetljena Odrašenikova podoba z razprostrtimi rokami, obdana od nešteti zvezd, ki so migljale na nočnem nebu. Kakor da je Kristus spet stopil z nebes, se ozrl na svoje potnike, nas hoče blagosloviti in svojega varstva zagotoviti. Tak je bil zadnji pozdrav ameriške zemlje nam potnikom, ki smo jo zapuščali.

In sedaj si, moji dragi čitatelji, za trenutek na enkrat predstavimo lepote, ki sem Vam jih ravnokar našteval eno za drugo, in še mnoge druge, ki se nudijo potniku, ko je po dolgi morski vožnji prvokrat zagledal Rio de Janeiro: Ogromno pristanišče, ki bi zlahka sprejelo v svoje varstvo vse ladje sveta, živahni promet po njegovih vodah, koder se prijateljsko družijo zastave in ladje vseh narodov in ljudstev, mislite si stotino velikih in majhnih otokov, obraslih z južnim zelenjem in cvetjem in izobilikovanih v hribe in hribočke z belimi hišami in vilami in samostani in cerkvami in vojaškimi utrdami, zlasti si predstavimo trideset strmih in drzno oblikovanih gora, ki stoje kakor trideseteri velikan in ponosno zro okrog sebe po velikem morskem zalivu in morju nebotičnih hiš in bogatih palač, namenjenih v stanovanje dveh milijonom prebivalcev, in razkošne parke in javne nasade in silni in veseli promet, tovorni in osební, po sijajnih avenijah z razkošnimi izložbami in prodajalnami, in milijonsko množico večinoma izbrano napravljene ljudi vseh narodov sveta in vrh vsega ogromni kip Kristusa Odrašenika na mogočnem Monte Corcovado, dvajsetkrat povečana Kristusova postava, in sedaj povejte, če ni to res pogled, ki mora prevzeti slehernega človeka? Če ni to mesto Rio de Janeiro res edino na svetu, svet zase, ki nima primere med mesti zemlje? Samo to se mi čudno zdi, da je v starem kraju, pri nas na Slovenskem tako malo poznano, da zanje skoro ne vemo.

Toda sedaj, moji dragi čitatelji: ni še končan popis lepote vlemesta Rio de Janeiro, marveč najlepše šele pride!

Prebivalcem Rio de Janeiro ni bilo dovolj, da so s silnim trdom in nepopisnimi stroški postavili na najlepši kraj svojega mesta in svoje zemlje spomenik Kristusu Odrašeniku, marveč so hoteli narediti še veliko več. Sklenili so, da bodo postavili Kristusa Odrašenika tudi v svoja srca. Posvetili so jih, Odložili, naj jim On vlada in kraljuje. In ko so videli, da se njihove dotedanje javne in državne postave v marsičem ne ujemajo s Kristusovimi načeli, so se zbrali in vse te, do tedaj v množičnem brezbožnem paragrafe in navade odpravili in zavrgli in jih nadomestili s krščanskimi.

To pa je, kar se mi zdi zlasti to veliko noč vredno ne samo odobravanja in občudovanja, marveč tudi posnemanja.

Praden odhajaš na delo v Francijo, si preskrbi potrebne naslove naših državnih oblasti v Franciji, naših podpornih in kulturnih družtev, časnikov, bank itd. Zapomni si datum odhoda iz Jugoslavije in številko transporta Société Générale d'Immigration, ki ti jo na zahtevo daje izseljenski komisariat v Ljubljani. Preskrbi si tudi potrebne učbenike za učenje francoskega jezika (praktična navodila o učenju francoščine in kako slovnico ter slovar).

Kadar imaš kako nepriliko, n. pr. spor z delodajalcem glede utrgane plače, neizpolnjevanja delovne pogodbe od strani delodajalca, radi ureditve svojih listin carte d'identité, dobitanja rente ali socialnega zavarovanja, ali radi kateregakoli pojasnila, ki ga želiš dobiti od Izseljenskega odposlanstva, je pred vsem potrebno, da javiš: kje in kdaj si se rodil (vas, občina, srez in banovina), številko, ki jo nosi tvoj potni list, in oblast, ki je potni list izdala; nato točen datum, kdaj si prispel v Francijo na delo, pa naj bo to kot poljedelski ali kot industrijski delavec, ter jasno v francoščini izpisani naslov one osebe ali oblasti, ki jo obtožuješ.

Če se pripeti, da se iz kakršnegakoli vzroka spreš s svojim delodajalcem (n. pr. zaradi čezurnega dela, slabe hrane ali stanovanja, slabega ravnanja, nerednega plačevanja socialnega ali kakega drugega zavarovanja), posebno pa, če ti delodajalec utrga od zasluzka ali neredno izplačuje, tedaj se — preden obvestiš Izseljensko odposlanstvo — pritoži najprej pri predsedniku dotične občine (maire), tako zvanem »Juge de Paix«, ki bo tvojo tožbo po poklicni dolžnosti preiskal in ti nudi morebitno zakonsko zaščito.

Brezpogojno mora vsak delavec, kadar zapusti svojega delodajalca, od njega zahtevati potrdilo o odpustu od dela (tako zvan »certificat de libération d'engagement«) in o dobi zaposlitve; brez tega namreč ne bo nikjer drugje mogel dobiti zaposlitve. Po francoskem zakonu mora vsak delodajalec na zahtevo delavca izdati to potrdilo, pa čeprav bi bil pri njem zaposlen le en dan. Če pa se ti pripeti, da ti delodajalec to iz kakršnegakoli vzroka odbije, tedaj se moraš takoj pritožiti na občini (maire), ki bo delodajalca pozvala, naj delavcu ustreže. To potrdilo mora biti vedno overovljeno od pristojne občine ali žandarmerije. Dobro je, da zahtevaš, naj poslodajalec v potrdilu posebej označi, kolikšna je bila tvoja mesečna ali letna plača.

Vsak delavec, ki je prišel na kontrakt (a tudi oni, ki so nameščeni za mesečno ali dnevno plačo) mora imeti plačilno knjižico (t. zv. »livret de paie«). V tej knjižici mora delodajalec vsak mesec vpisati, koliko zasluzka mu je izplačal, kako in koliko zasluzka je zadržal za sobialno ali kako drugo zavarovanje (bolniško blagajno ali njegovo zavarovalno družbo), kakor vse druge zakonske odtegljaje.

Ne pozabi, da se moraš ob priliki zapustitve kraja, kjer si delal, odjaviti in se prijaviti policijskim ali občinskim oblastem v novem kraju.

Ako se ti dogodi na delu kaka nezgoda, javi takoj našemu najbližjemu Kraljevskemu konzulatu ali poslanstvu, pa dodaj točen naslov delodajalca, kakor tudi naslov zavarovalne družbe, pri kateri je ta delodajalec zavarovan. Dobivanje odškodnine (rente) in dediščine (succession) spada izključno pod oblast naših diplomatsko-konzularnih predstavnikov. Pomni, da so v Franciji poleg industrijskih delavcev zavarovani tudi poljedelski delavci (assurance sociale).

Bodi previden pred potepuhi, žeparji in raznimi sumljivimi ljudmi, ki jih boš srečal običajno na kolodvorih, trgih in v javnih lokalih. Nudili ti bodo kake usluge, a grede za tem, da tvojo nevednost izrabijo in te končno oropajo. Svojih prihrankov nikdar ne pridržuj pri sebi, temveč jih vedno shranjuj v kake naši banki ali na pošti. Kadar odhajaš domov ali na dolgo pot za delom, ne nosi nikoli s seboj gotovine, ker nisi gotov, če jo boš mogel sploh iznesti, pa čeprav bi se prav previdno in s strahom izogibal poklicnim mednarodnim žeparjem. Ogromen in nepregleden je seznam vseh naših izseljencev, ki so postali žrtve teh mojstrov. Ne spuščaj se v nobeno špekulacijo (menjavanje denarja, n. pr. frankov v kako drugo valuto, kupčijo vrednostnih papirjev — akcij), preden nisi vprašal za svet našo državno oblast ali kako našo banko. Svoj prihranek pošlji svojim domačim po kake naši banki, a glej, da nikoli ne ostaneš brez sredstev, da boš v primeru, če bi moral zapustiti Francijo, imel dosti denarja za potnino. Zato skrbi, da od svojega prvega zasluzka odzameš 350—400 frankov in jih spraviš v kako našo banko, poštno hranilnico, ali jih pošlješ kake naši državni oblasti v Franciji, da ti jih shrani do tvojega odhoda. Zlasti je vsem izseljencem priporočati, naj se skrbno izogibajo vseh številnih posredovalcev, ki brez dovoljenja delujejo po kolodvorskih čakalnicah in okoli njih, pogosto celo prav v bližini kake naše državne oblasti. Ponujajo se Vam na uslugo; govorijo Vam, da Vam lahko pomagajo do najcenejše povratne vozovnice za vrnitev v domovino, ali da Vam najugodnejše zamenjajo Vaše prihranke, t. j. franke v naše dinarje in narobe. Oni Vam bodo — o tem bodite prepričani — prodajali vozovnico, ki bo vedno dražja od normalne vozne cene, to pa iz preprostega razloga, ker mora dotična agencija plačati provizijo temu svojemu posredovalcu. Takih posredovalcev ne poslušajte in se jih izogibajte ob vsaki priliki. Če bi se pa Vam le pripetilo, da bi Vas nedolžne varali, tedaj to takoj prijavite najbližjemu policijskemu komisarju, obenem pa obvestite naše najbližnje državno oblastvo, da take osebe izsledijo. Pri kupovanju vozovnice — zlasti za Jugoslavijo — prosite za pojasnila pri Izseljenskem odposlanstvu ali Kraljevem poslanstvu, a oni iz notranjosti Francije pri našem najbližjem Kraljevem konzulatu. Vsa ta državna predstavništva Vam bodo pojasnila, na katero agencijo se lahko z zaupanjem obračate pri nabavi vozovnice po najugodnejši ceni, oziroma tarifi. Našim izseljencem se priporoča, naj se ob povratku na svoje domove zberejo in tako v skupinah (najmanj 10 oseb) potujejo, ker je v tem primeru vozovnica znatno cenejša kakor če potujejo posamič. Tudi glede potovanja v skupinah bodo naša državna oblastva dala najzanesljivejša pojasnila.

Za pojasnila se torej obračajte samo na naše državne ustanove, organizacije in uredništva naših listov, kadar nimate teh naslovov pa na francoske oblasti, ki Vas bodo napotile na pravo mesto. V ta namen boste naši naslove na koncu teh vrstic.

Vloge (prošnje in pritožbe), ki jih pošljete Izseljenskem odposlanstvu ali kakemu drugemu državnemu oblastvu, piši vedno čitljivo, jasno in čim bolj kratko; ne pošlji nikdar denarja kot nagrado ali znakmo za odgovor, ker je Izseljensko odposlanstvo državna ustanova

Nadškof dr. Gregorij Rožman pri Sv. Štefanu v Minnesoti v Ameriki

in kot taka za svoje delo nagrajena od države. Z vračanjem tega denarja ali znakom se redno poslovanje samo otežkoči in komplicira.

Potni list *carte d'identité* in delovno pogodbo (kontrakt) skrbno spravi. Ne zaupaj jih nikomur, niti delodajalcu ne. Ničče nima pravice, da bi ti odvzel tvoje listine, posebno pa potnega lista ne. Niti upravna (policajska) francoska oblast tega ne sme, če je s teboj vse v redu in se pokoravaš zakonom te dežele.

Vsi jugoslovanski državljani v Franciji naj zlasti pazijo, da bodo takoj javili najbližji francoski oblasti kakor tudi našemu najbližjemu Kraljevemu konzulatu ali poslanstvu, če so izgubili svoj potni list, da bodo mogli dobiti novega. Opozarja se, da bodo Kraljevi konzulati ali poslanstva vzeli vedno v zaščito prvenstveno onega jugoslovanskega državljanca, ki bo imel svoj nacionalni potni list v redu. Svojo prvo delovno pogodbo (kontrakt) shrani kot zelo važno listino, ker boš na podlagi te in drugih dokumentov mogel obnoviti svojo *carte d'identité*. Kadar zamenjaš stari potni list za novega, ne pozabi prositi konzulat, naj ti v novi potni list, nalepi oni listič iz starega, na katerem je bil natisnjen vizum francoskega konzulata v naši Kraljevini, s katerim si bil pripuščen na delo v Franciji. Pomni, da pristojne francoske oblasti pri obnavljanju tvojih delovnih listin, t. j. *carte d'identité*, ta vizum zahtevajo kot najbolj važen dokument za njegovo obnovo.

Tvoj delodajalec je dolžan, da ti takoj ko nastopiš svoj posel, preskrbi potrebne listine (t. zv. *carte d'identité*) od pristojnih francoskih policijskih oblasti. Prav tako je dolžan, da te prijavi bolniški blagajni (*assurance sociale*). Kot prispevek za socialno zavarovanje plačujeta tako delodajalec kakor delavec enak znesek in sicer 3/2% od skupnih mesečnih prejemkov (plače). Vodi strog račun, da bodo ti prispevki ob pravem času plačani, a posebej pomni, da se ne boš mogel okoristiti z ugodnostmi, ki jih nudi to zavarovanje, če tvoji prispevki ne bodo znesli najmanj 60 delovnih dni. Vsak mesec opozarjaj svojega delodajalca na to važno okolnost in sam se prepričaj, če je res plačal plačljivi mesečni obrok, oziroma članarino. Po francoskem zakonu mora biti vsak tujec zaposlen najmanj tri mesece, da si pridobi pravico do bolniške podpore socialnega zavarovanja. Vsak zavarovanec, njegova žena in otroci izpod 16. leta starosti imajo pravico do brezplačnega zdravljenja, pod pogojem, da so bili prispevki v odrejenem času v redu vplačani. Pravico do brezplačnega zobnega zdravljenja ima samo zavarovanec. Zavarovanec ima pravico do bolniške podpore v denarju, in sicer v višini 50 % dnevnega zaslužka, počeni od šestega dneva obolenja pa vse do ozdravljenja, a največ do 6 poteklih mesecev. Ako se bolnik zdravi v bolnišnici, se bolniški stroški odtegnejo od bolniške podpore. Žene zavarovancev imajo tudi pravico do porodniške podpore.

Brez predhodnega dovoljenja francoskih oblasti ni dovoljeno menjati poklica. To se pravi, da se n. pr. kak poljedelski delavec ne sme zaposliti v kakem industrijskem poslu. Vsak prestopek ima za posledico neizbežen odlok francoske pristojne oblasti, da takega delavca izženejo; ta odlok je dokončen in nepreklicen. Industrijski delavec se po posebnem dovoljenju ministrstva za dela ali za kmetijstvo lahko zaposli v gozdnih poslih, ki se smatrajo za posel poljedelskih delavcev, a obdrži svoj izkaz kot »ouvrier industriel«. Prav tako ni dovoljeno potovati iz enega departementa v drugega brez posebnega odobrenja prefekture departementa, kamor nameravaš iti na delo. Za to odobrenje moraš zaprositi pri svoji pristojni prefekturi; prošnji priloži certifikat onega delodajalca iz drugega departementa, ki te želi zaposliti. Ko si dobil dovoljenje, da lahko greš v drugi departement, se odjavi na občini ali na policijskem komisarijatu in tedaj šele odpotuj.

Ako jugoslovanski delavec, ki je zaposlen v Franciji, želi dostavi svojo družino: soprogo, otroke ali starše, mora napisati prošnjo v francoščini na t. zv. taksiranem papirju za 4 franke (papier timbré) in v njej naznačiti starost in naslov vsakega člana, ki ga želi spraviti v Francijo. Ta prošnja mora biti overovljena od policijskega komisarja ali od občine, kjer je dotični delavec zaposlen, potem

pa še od prefekture departementa. Delodajalec mora potrditi (izdati potrdilo, da delavec-prosilec dovolj zasluži, da more vzdrževati družinskega člana, ki ga želi spraviti na Francosko ter da ima potrebno stanovanje, kjer ga lahko nastani. Potem ko je prošnja odobrena od policijskega komisarja in prefekture njegovega departementa, mora delavec to odobrenje hkrati s potrdilom delodajalca poslati družinskemu članu, ki mu je to odobrenje namenjeno. Le tako se bo mogel prijaviti najbližjemu francoskemu konzulatu s potnim listom, ki mu ga bo izdala pristojna srezka oblast, in pristi v francoski vizum.

Nobeden od onih, za katere se v taki prošnji prosil dovoljenje za vstop v Francijo, ne more dobiti zaposlitve, niti nima pravice, da bi delal za plačo. Francoske oblasti vobče smatrajo, da se otroci iznad 15 let starosti dovajajo v Francijo zaradi dela in zato ne dovoljujejo, da bi jih navajali v prošnjah za vstop v Francijo. Prav tako je s starši, ki še niso prekorščili določeno starost (t. j. 55 let). Ostala družina kakor tudi bratje in sestre ne morejo po taki prošnji dobiti dovoljenja za vstop v Francijo. Ako bi želeli priti, pa imajo več kot 15 let starosti (kolikor je potrebno, da dobijo delovni kontrakt), se morajo obrniti na pristojnega francoskega konzula v Jugoslaviji, ki jim bo pojasnil, kakšne listine morajo predložiti, če naj jim odobri vstopni vizum.

Če hoče delodajalec pripeljati jugoslovanskega delavca k sebi na delo — naj je bil ta zaposlen pri njem poprej ali ne — mora zanj izstaviti delovni kontrakt. Na kontraktu mora označiti pogoje prejemkov, stanovanja, zavarovanja in ostalo. Nato mora dobiti odobrenje od ministrstva za dela ali od ministrstva za kmetijstvo, kakor pač gre ali za kmetijskega ali za industrijskega delavca.

Če bi jugoslovanski delavec želel pripeljati svojega rojaka ali člana svoje družine na delo k delodajalcu, pri katerem je sam nameščen, mora od njega dobiti delovni kontrakt, kakor smo že malo prej omenili. Nato mora delodajalec dobiti odobrenje od pristojnega ministrstva za dela ali za kmetijstvo. Po prejemu tega ministrskega odobrenja, naj ga delavec pošlje rojaku v priporočenem pismu s pripombo, da mu bo na podlagi tega potrdila najbližji francoski konzul v naši Kraljevini izdal vizum za odhod na delo v Franciji.

Industrijski delavec, ki bi želel iti na dopust v Jugoslavijo z namenom, da se čez pome vrne na svoj prejšnji posel v Franciji, si mora od svojega delodajalca preskrbeti potrdilo o dopustu (*certificat de congé*). To delodajalčevo potrdilo mora biti odobreno od urada za posredovanje dela (*Office départemental du Placement*) pristojnega mu departementa, kakor tudi pozivno pismo (*lettre de rappel*), s katerim ga delodajalec ponovno pokliče na delo. Pozivno pismo (*lettre de rappel*) mora biti odobreno od ministrstva za dela v Parizu. Kmetijski delavec mora prav tako dobiti potrdilo o dopustu (*certificat de congé*) in pozivno pismo (*lettre de rappel*), samo da mora biti pozivno pismo odobreno od ministrstva za kmetijstvo. Dopust ne sme prekorščiti dobe dveh mesecev in na dovoljenju za dopust mora biti označena številka njegovega delovskega izkaza, t. j. »carte d'identité«.

Postopek pri obnavljanju »carte d'identité« je takle: tuj delavec si mora preskrbeti delovno pogodbo v dveh izvodih (*certificat d'embauchage, établi en deux exemplaires et légalisé par le commissariat de police ou la maire*). Ta dva izvoda delovne pogodbe morata biti overovljena od komisarijata policije ali od občine. Hkratu mora delavec napisati prošnjo na kolkovanem papirju po 4 franke (papier timbré) ministrstvu za dela. Delavec, ki žive in delajo v Parizu, morajo to potrdilo poslati ministrstvu za dela (*Office départemental de placement*) 391, Rue de Vaugirard, Paris XVe. Drugi pa, ki ne delajo v Parizu, marčev v departementu Seine, morajo potrdilo poslati na: *Office départemental de placement, 7, Rue de Jouy, Paris*.

Vsi ostali delavci, ki delajo v kateremkoli drugem francoskem departementu, morajo svoja potrdila za obnovo izkaznice poslati na: *Office départemental prefekture svojega departementa*.

Da bi lažje prišel do obnovljene karte, si

mora vsak delavec preskrbeti potrdila od prejšnjih delodajalcev, zlasti ono potrdilo, da je svoj prvi kontrakt v redu izpolnil; nato mora dokazati, da je po normalnem potu došel v vizum na delo, kar bo potrdil z oddanim vizumom francoskega konzulata, ki je natisnjen v njegovem nacionalnem potnem listu.

Izselitev za delo v Perziji in Turčiji je zvezano z velikimi težkočami. Delovne razmere v teh državah so vse drugo ko rožnate. Zaradi tega priporočamo izseljencem, naj se v ti dve državi izselijo le tedaj, ako so sklenili ugodno delovno pogodbo s kakim tamošnjim delodajalcem; ta pogodba pa mora biti poprej overovljena od perzijskega ali turškega ministrstva za javna dela. Za vsa pojasnila glede izseljevanja v Perzijo, Turčijo, kakor tudi za pojasnila glede izseljevanja v prekoceanske države (Severno in Južno Ameriko, Kanada itd.) se obračajte na Izseljenski komisarijat v Ljubljani; prošnji priložite takso 12 — Din za odgovor.

Malo niže se Vam navajajo naslovi, na katere se po potrebi lahko z zaupanjem obračate:

1. Kraljevsko poslanstvo: *Légation Royale de Yougoslavie rue Léonce Reynaud No. 7, Paris XVIe, telefon: Kléber 94-10, 94-11, 91-08.*
2. Izseljensko odposlanstvo: *Office d'Emigration Yougoslavie, rue Goethe No. 3, Paris XVIe, telefon Kle. 77-89.*
3. Vojni odposlanec: *Attaché Militaire Yougoslavie, rue Paquet No. 9. Paris XVIe, telefon Passy 55-43.*
4. Generalni kraljevski konzulat v Marselju: *Consulat Général de Yougoslavie, Promenade de la Corniche No. 151, Marseille.*
5. Kraljevski konzulat v Metz: *Consulat de Yougoslavie, 12, rue de Toul à Metz.*
6. Kraljevski konzulat v Lille-u: *Consulat de Yougoslavie, rue de Valenciennes No. 48 bis à Lille.*
7. Kraljevski častni konzulat v Lyon-u: *Consulat de Yougoslavie, rue Gentil No. 11 à Lyon.*
8. Poslanstvo kraljevine Jugoslavije, 272, Avenue Louise, Bruxelles, Belgija.
9. Poslanstvo kraljevine Jugoslavije, 11 Julijska van Stolbergstejn, Haag, Holland.
10. Prosvetni oddelek pri kraljevskem poslanstvu v Parizu: *Office Scolaire Yougoslavie, rue des Ecoles 24, Paris Ve, telefon Odéon 54-68.*
11. Službeni zdravnik kraljevkega poslanstva v Parizu: *Dr. Vojko Scholler, Avenue Georges V No. 1, telefon Elysée 87-55.*
12. Jugoslovanski odvetnik v Parizu: *G. M. Nikolić, Boulevard du Montparnasse No. 20, Paris XVe, telefon Ségur 57-33.*
13. Izseljenski komisarijat, Zagreb, Palmotičeva ulica 59.
14. Izseljenski komisarijat, Ljubljana, Miklošičeva cesta.
15. Rafaelova družba, Ljubljana, Tyrševa cesta 52.

V vednost našim izseljencem v Franciji

Neki naš izseljenec v vzhodni Franciji se je obrnil na konzulat kraljevine Jugoslavije v Metz u prošnjo, da mu pomaga v važni izseljenski zadevi, odgovoril pa mu je na to pismo neki Anton Glavnik, ki trdi med drugim z vsemi slovničnimi napakami vred dobesečno takole: »Številna vprašanja našega delavstva v vzhodni Franciji (!) v eni ali drugi zadevi s katerimi se isti obračajo po večini na kr. konzulat v Metz (!) Vam bodi v pojasnilo: »Vse zadeve socialnega značaja tičoča se našega delavstva, izposluje, posreduje in urejuje Savezna uprava Jug. Radnika, »Kraljevič Andrej« z izrecno pripombo za svoje člane.« Neko drugo pismo se začinja: »Na Vaše pismo naslovljeno na gosp. kr. konzula Vas

Velikonočni spored za naše izseljence

v ljubljanski radiofonski oddajni
postaji, dne 13. aprila od 22.—24. ure

22-00: Velikonočno zvonjenje in pritrkavanje znanih slovenskih cerkva.

22-15: Velikonočne pesmi (poje trnovski cerkveni zbor pod vodstvom gospoda Franceta Marolta): Rihar, Zoelčar je ostal iz groba; Vaoken, Dan presvetli; Rihar, Današnji žarki; Cvek, Skalovce groba se razgane; Vaoken, Zapoj veselo, o kristjan.

22-35: Nagovor bana dravske banovine g. dr. Marka Natlačena.

22-45: Velikonočne pesmi (trnovski zbor): Rihar, Jezus je ostal od smrti. Premrl, Jezus premagalec groba; Premrl, Zivljenje novo se budi; Premrl; Velikonoč praznujmo!

23-00: Njeno vstajenje (zvočna igra iz življenja Slovenke na tujem). Napisal g. Vinko Blenc, izvajajo člani radijske dramske družine, režija: g. Ing. Ivan Pengov. Glavne osebe: Martina, njena mati, Ivan, Pero in Jan, mornarja, Sime, star ribič, Mara, njegova žena, mornarji, dekleta, meščani, godci, pevcii itd. Slike: V pristaniški krčmi. — V kočl ribiča Sime. — Na obrežju. — Ribičeva koč. — V letoviškem mestu. — Soba pri tujem gospodu. — Velikonoč doma.

v ljudno obveščam...« itd. Pisma se nahajajo, kakor mnoga druga, v naših rokah.

Mi se tem razmeram čudimo čudimo! Vemo namreč, da plačuje Jugoslovanska državna blagajna za odgovore na podobna vprašanja gospoda generalnega konzula v Metz u in njegov urad, socialno ministrstvo pa plačuje iz izseljenskega sklada in v podoben namen delegata gospoda Grujičiča in si nikakor ne moremo predstavljati, kako da hodijo pisma, naslovljena na kraljevski konzulat, v roke nekemu Glavniku, da jih rabi za umazano politično agitacijo, tako, da človek res ne ve, kakšen pomen, da imata — če bi bilo res, kar trdi Glavnik — kr. konzulat v Metz u in gospod delegat Grujičič.

Rafaelova družba bi ne bila družba za varstvo izseljencev, če bi vsega ne naredila, da te nečuvne manire v vzhodni Franciji že vendar vsaj zdaj, ko trdijo odgovorni činitelji, da smo spet v času zakonitosti, temeljito in enkrat za vselej končajo. Kar se je namreč godilo zadnja leta med našimi izseljenci v vzhodni Franciji, mejl že na zločinsko blaznost.

Mi pomilujemo tiste naše, ki so se dali za grožnjami in varljivimi obljubami, katerih nestvarnost je bila prozorna, ali pa tudi morda s kakšnimi izdajalskimi osebnostmi, majhnimi častmi in koristmi, zapeljati v neke prazne organizacije z visoko donečimi naslovi, ki so veljale mnogo denarja, pa postavile zato naše narodno ime v skrajno dvomljivo luč pred tujci in slabo služile pravim izseljenskim koristim.

Ker se nam umazanost gabi, želimo, da bi nam ne bilo treba nič več pisariti o tej družbi, ki so jo s terorjem in intrigami in neverjetnimi zlorabami uradne oblasti in s pomočjo ljudi več kakor dvomljive moralne vrednosti v našo izseljensko škodo in sramoto poklicali v življenje, čeprav imamo za to na razpolago cele kupe dokumentarničnega gradiva, ter se zlasti ne bomo spuščali v kakšne polemike z ljudmi, ki ali očitno varajo izseljence ali pa ne vedo, kaj govorijo.

Izseljenske novice

Vest o uradni namestitvi izseljenskega učitelja v Franciji g. Jankoviča je bila prenaplena. Rafaelova družba je bila res obveščena od verodostojne strani, da je omenjeni gospod prišel do svojih pravic. V zadnjem času pa je prejela nasprotno poročilo, da namreč zadeva še vedno leži nerešena v Beogradu. S to vestjo se strinja gnusni napad nekega očeta brez otrok na naše duhovnike in učitelja v Franciji. Napad je priobčilo znano glasilo Saveza Jugoslovanskih radnikov v Franciji „Glas“. Požrtvovalni gospodje, ki se trudijo pomagati našim izseljencem v tujini so omenjenemu dopisniku lista „Glas“ „nekaki prihajaji“. No, pa o tem nočemo tu govoriti, saj bo še prilika. Mi hočemo samo ugotoviti, da je dopisnik „Glas“ glede Jankovičeve namestitve omenil, da so hruške v cvetu, a da najbrž ne bodo dozorele. Teh odkritih besed smo veseli in bomo zadevo nekoliko natančneje preiskali.

Koliko denarja so nam poslali naši izseljenci? Po najnovejših podatkih poštne hranilnice za l. 1935. je prišlo v domovino od l. 1930. — 1935. 4799 izseljenskih vlog v znesku 158.043.917-97 Din. To so krvavi žulji naših izseljencev; mnogi so stradali in varčevali do skrajnosti! Mnogo si je domovina opomogla s tem denarjem in vendar je kljub temu pri nas tako malo razumevanja za prošnje in želje naših izseljencev. Čas je že in sicer skrajni, da se strezimo in priskočimo našim bratom in sestram v tujini na pomoč, da nam ne utonejo v tujem morju. Najbolj uspešno jim moremo pomagati s tem, če podpiramo delo Rafaelove družbe v Ljubljani, ki se nesebično žrtvuje z ogromnim delom za naše izseljence. Pristopajmo k družbi in naročimo se na njeno glasilo: Izseljenski vestnik Rafael. V vsaki slovenski družini v domovini in tujini bi ga morali imeti naročenega in ga tudi čitati!

Zemljišča za naseljevanje. V Posavini, Moslavini in Slavoniji (Savska banovina) je mnogo plodne in zelo dobre zemlje, kjer bi se naši ljudje lahko naselili, da bi jim ne bilo treba odhajati v tujino za kruhom. Tu si lahko kupijo mnogo zemlje in celo hišo in gospodarsko poslopje za malo denarja. Vsa pojasnila daje Rafaelova družba v Ljubljani, Tyrševa c. 52.

Izseljevanje v Brazilijo. V Rio Grande do Sul (Brazilija) je 5000 parcel v velikosti 25 hektarov. Če se hoče kdo tukaj naseliti, mora imeti poleg potnih stroškov še 5000 fr. za nakup zemljišča in za ostale stvari, ki spadajo k gospodarstvu.

Francosko ministrstvo za delo je izdalo te dni nalog, da imajo pravico ostati tuji državljani pri delu, če bivajo 10 let stalno v Franciji. Če bi se odredba začela izvajati tudi za naše izseljence, bi morali skoro vsi zapustiti Francijo. Vendar za naše izseljence ta odredba ne velja. Naši izseljenci smejo ostati v Franciji in sicer oni, ki bivajo vsaj že 5 let. Vsi drugi pa bodo najbrže morali dati Franciji slovo. To prednost imajo naši izseljenci po zaslugi poslanika g. dr. Božidarja Puriča, kateremu vsa čast.

Jugoslovanski konzulat v Teheranu (Perzija), je, kakor nam sporoča ministrstvo za zunanje zadeve, ukinjen.

Minister za socialno politiko in narodno zdravje g. Dragiša Cvetkovič je ob priliki, ko se je mudil v Zagrebu, posetil tudi Izseljenski komisariat in izseljenski muzej. G. minister se je zelo zanimal za vse delo na izseljenskem področju in odnesel najboljše vtise iz muzeja.

Delo Rafaelove družbe. Poleg svojih tekočih poslov se je Rafaelova družba bavila zadnji čas zlasti s prirejanjem obširnejših in dokumentiranih vlog na razna ministerstva in druge urade (socialno, zunanje, notranje, finančno, poštno ministrstvo, ministrstvo pravde, razne oddelke kraljevske banske uprave, škofijske ordinarijate v Ljubljani in Mariboru itd.), katerim po nalogu Prvega slovenskega izseljenskega kongresa podrobneje tolmači in razlaga želje in potrebe naših izseljencev, uporabljajoč ogromni material, ki ga je prejelo predsedstvo kongresa, pa ga deloma radi razsežnosti, deloma radi delikatnosti, ni hotela spraviti v javnost.

Te vloge podrobneje razpravljajo zlasti o reorganizaciji naše konzularne službe in službe izseljenskih komisarjev med izseljenci, o izseljenskem šolstvu, o domovinskem in izseljenskem časopisju, (kako doseči, da bi mogli naši izseljenci brez škode za državno blagajno ceneje priti do domačih revij, časopisov in knjig) o boljši verski in nacionalni oskrbi izseljencev, o izseljenskem skladu, o pretirani strogosti pri ocarinjevanju prtljage izseljencev, o nujni potrebi novega modernega izseljenskega zakona itd. itd.

Poročilo o izseljenskem kongresu. Po naročilu prvega slovenskega izseljenskega kongresa v Ljubljani z dne 1. julija 1935 je izdala sklicateljica kongresa, Rafaelova družba za varstvo izseljencev, posebno knjižico z natančnim po stenografskem zapisniku prirejenim poročilom o tem važnem kongresu, o katerem ne dvomimo, da bo rodil polno dobrih uspehov in izseljencem veliko koristil, če ne takoj pa vsaj v dolednem času.

Mnogo sto izvodov te knjižice smo že razposlali na različne naslove in v razne države zlasti tudi uredništvom naših listov, ki bi jih radi veliko bolj navdušili za izseljensko misel, o kateri doslej res niso veliko pisali. Najraje jo vidimo vsekakor v rokah samih izseljencev, tistih, ki so se kongresa udeležili, pa tudi in morda zlasti tistih, ki se ga niso mogli, saj govorijo iz nje sami izseljenci iz raznih delov sveta ali njihovi prijatelji v domovini, o samih perečih izseljenskih problemih, ki bi jih morali izseljenci poznati od blizu, se o njih razgovarjati in razpravljati na svojih društvenih sestankih, pošiljati na kompetentna mesta svoje dobro razložene in utemeljene želje in morebitne pritožbe, ter tako vplivati, da bo šlo delo za izseljence res svojo pravo pot.

Poročilo o Prvem slovenskem izseljenskem kongresu je že sedma knjižica izseljenske knjižnice, se narača pri Rafaelovi družbi v Ljubljani in stane s poštnino vred Din 10, kar za 148 strani debelo brošurico res ni veliko.

Za bližnjo Veliko noč priredi Prosvetna zveza v Ljubljani romanje v Palestino. Ob tej priliki bodo romarji obiskali tudi naše izseljence v Egiptu in Palestini.

Naša najgrenkejša bol in največja sramota!

O socialni oskrbi našega izseljenstva se je že toliko govorilo, da si bo gotovo vsak mislil, ki bo to čital, da hočemo tudi mi sedaj pod tem naslovom o njej govoriti.

Toda ne! Upravičene so sicer trditve izseljencev, da se zanje v socialnem oziru ni ničesar storilo. Če pa primerjamo s tem še kulturno življenje našega izseljenstva, pridemo še do dosti žalostnejšega zaključka. Sramotne krivde ne moremo zvaliti ne iz nas samih, ne iz naših sorodnikov v domovini, kakor tudi ne iz naših oblasti.

Najgrenkejša bol in najgroznejši propad naših izseljencev je v tem, da (izvzemši Amerike) nimamo niti enega primernega časopisa, ki bi nas družil med seboj in z domovino.

Samo na kratko omenimo, kako so v tem pogledu preskrbljeni drugi narodi. Vzemimo na primer Poljake v Franciji. Moški, otroci in ženske tekajo od jutra do večera po ulicah ter raznašajo raznovrstne časopise-dnevnik, katere tiskajo v vseh večjih mestih Francije. Poleg tega prejemajo iz domovine nešteto izvodov obširnega časopisa, znatno cenejšega, kakor ga pa moremo prejemati mi iz naše rodne zemlje.

Posledica vsega tega je, da nešteto Poljakov, ki so otroška leta preživeli v Nemčiji, poznejša pa v Franciji, vsak dan zvesto prebirajo domače časopise in se v pretežni večini razgovarjajo med seboj le v materinem jeziku, katerega jih je domovina skozi take dalje učila!

Kako je pa med nami? Tako žalostno, da nam ni mogoče opisati. Živimo slabše kakor divjaki! Domovina nas je sicer učila čitati, zato nam je pa zdaj hudo, ko moramo gledati v široko odprti propad. Ko bi v tako življenje prispeli v sredi Afrike, bi bili z njim zadovoljni. Mi pa živimo v kulturni Evropi in v bratski Franciji!

Nočemo si domišljevati, da moramo biti enaki mnogo številnejšim narodom. Upoštevati moramo, da nas je malo in moramo biti vsepovsod tudi z malim zadovoljni. Nikakor se pa ne moremo zadovoljiti s tem, da imajo večji narodi vse, mi pa ničesar. In če pomislimo, da nas je v Evropi in drugih delih sveta tudi veliko, pa kljub temu nimamo vsi skupaj ničesar, se nas pa mora nehoti polotiti žalost.

Nimamo tega, kar bi nam nihče od evropskih narodov ne mogel verjeti, namreč niti enega malega lista, ki bi izhajal vsaj štirikrat ali pa kar bi bilo že skrajno žalostno, vsaj dvakrat v mesecu in bi takorekoč le delno odgovarjal potrebam časa.

Ko bi se vprašali, kje prav za prav tiči krivda, da smo tako sramotno oddaljeni drugim narodom, ki bi jim morali biti enaki v kulturi, bi gotovo najmanjša krivda padla na izseljenca.

Da si naši izseljenci sami v tem oziru še niso ničesar opomogli, se mora pred vsem upoštevati to, da so naši ljudje v nešteti malih skupinah frčali in najrazličnejše kraje sveta. Tako so si le ponekod z velikimi napori uredili društva za medsebojno podpiranje v socialnem, kakor tudi v kulturnem oziru. Nihče pa ni, kar bi bilo seveda glavno, skušal vse te skupine in sploh vse izseljence zvezati med seboj in tako z domovino s pomočjo kakega krep-

kega časopisa. Od delavca, ki se mora pred vsem boriti za obstoj, se tudi v tem oziru ne more veliko zahtevati. Zato pada v tem oziru krivda le na naše oblasti. V svoji brezbriznosti niso ti ljudje nikdar in morda tudi sedaj še prav ne razumejo glavnega vzroka, zakaj naše izseljenstvo napram drugim narodom tako sramotno propada.

Edini, ki poleg izseljencev prav razumejo njihovo gorje, so izseljenski duhovniki in se skoraj lahko trdi, da so do sedaj tudi edini, ki so kaj zanj storili. Tako po nastanitvi so dobora razumeli položaj izseljenstva. Ko so se docela zedinili, so pričeli s precejšnjimi stroški in z velikim trudom izdajati v Holandiji izseljenski vestnik »Rafael«. Njegov smoter je bil pojasnjen pod naslovom: »V luči vere ljubimo svoj dom.« Da so pa prej obnemogli, predno so dosegli kar so želeli, da bi se slednji izseljenec oziral v ta kažipot, so pa gotovi razlogi.

Prvič je to, da je bilo na tem že veliko zamujenega in drugič, da niso mogli vzdrževati pogostejših in obširnejših izdaj, ki bi v vsem odgovarjale. Tretji je pa naravnost žalosten, še bolj pa sramoten. Namesto, da bi jim skušale naše oblasti vsaj nekaj časa pomagati pri začetnem delu, so jih pa ovirale in celo škodoval. V drugih državah se kaj takega ne dogodi! (Kdor si pa želi o tem jasnejšo sliko, naj si ogleda dopis izs. duhovnika g. Skebeta o sramotno zahrbtnem napadu in izgonu s strani naše banovine.)

Vzroki, zakaj so po nekaj letih prepustili list domovini, nam niso docela znani, vendar ga jim je pa brezdomno iztrgala revščina ali pa na nade, da ga bo domovina lažje vzdrževala. Nato je pa v dokaz nadaljni revščini romal iz rok v roke in se pri tem skrčil do skrajnosti in če mu ne bomo izseljenci sami, kakor tudi domovina posvetili več skrbi, se nam je upravičeno bati, da bo kar se ne sme zgoditi, zdrsnil v prepad.

Edino, kar si je pridobil od naše domovine je, da je bilo parkrat sporočeno, naj se zastopniki raznih društev, kakor tudi drugi izseljenci pogosteje oglašajo. To bo gotovo tudi precej pripomoglo pri razširjanju našega lista.

Kdor hoče prav razumeti, kako potrebo čuti naše izseljenstvo do tega lista, naj natančno pregleda, kako so se od vseh krajev odzvali nepričakovano lepo. Toda kaj, ko so pa takoj z dopisi v nadlego domovini!

Tudi našo nasebino je zelo razveselilo, ko smo si domišljevali, da je vendar enkrat napočil čas, ko bomo skupno z domovino posvetili nekaj skrbi skupnosti našega izseljenstva. Za poročanje novic iz zasebnega in društvenega življenja smo si želeli sporazumno z zvezo določiti posebnega poročevalca za celo severno Francijo. Nadalje hranimo, kakor gotovo vsa društva tu in v drugih državah, precejšnjo zbirko fotografij od raznih slavnosti in iger, za katere smo hoteli prositi uredništvo, če bi bilo mogoče odstopiti vsaj po eno stran lista. Želeli smo tudi vseskozi, da bi se vsaj polovico strani posvetilo našim malim, na kateri bi se jim predvsem

opisovala krasote domače zemlje in drugi, otrokom primerni spisi, ter bi se jim s tem skušalo ohraniti ljubezen do domovine. Za vsem tem bi želeli podati v nam najljubši list z ilustracijami spis od najzanimivejših krajev Francije in še mnogo drugih spisov.

V pomoč vseh teh načrtov smo, še predno smo jih želeli razložiti svetu, zbrali listu sto frs. podpore in če bi nam šlo le količkaj po načrtih bi, predno bi poteklo dva meseca, zopet sledila podpora.

Nikdar nismo hoteli pred svetom razkazovati, kaj nam posebno krasi nasebino. Da bo pa povsem jasno, da ne govori iz tega spisa domišljija pisca, pač pa želja cele nasebine in sploh vsega izseljenstva, sporočamo, da med 67 nasebljenih naših družin raznašamo 62 izvodov »Rafaela«.

Gotovo je kaj takega doseči v nekaterih naseblinah skoraj nemogoče, vendar bi se pa vsepovsod dalo zvečati število naročnikov in bi se s tem pripomoglo vsaj do nekoliko širšega obsega. Razumljivo je, da je pri malo razširjenih listih težko razpolagati s papirjem. Videti je pa tudi, da nas domovina prav ne razume. Niso še daleč časi, ko se je na dolgo in široko govorilo, kaj vse se bo za izseljenca storilo. Naš ubogi, tako težko pričakovani »Rafael« nam je pa istočasno sporočal, da je moral čakati na tisto ubogo članarino, da nam je mogel vse tiste zlate nam priobčevati.

Sicer se pa nas izseljenca v Evropi in v ostalih delih sveta kar nekako obsoja. Hoče se nam slikati za vzor Ameriko. Ne pomislite pa, da je v Ameriki v neposredni bližini skupaj po več naših ljudi, kakor nas je pa raztresenih po vsej Franciji.

Opetovano trdimo, da so edini poznavatelji naših težkoč le naši duhovniki in bi morali imeti prvo besedo pri sestavi vsebine »Rafaela«. Namesto zlatih obljub in obsodb bi bilo treba vsaj nekaj dobre volje, s katero bi se v kulturnem oziru dalo veliko doseči.

Želeti bi bilo, da bi se vsaj kdo našel, ki bi potem kakega bolj razširjenega lista poročal naše gorje rojakom v domovini. Vsi ti naj bi priporočali svojim sorodnikom in znancem v tujini, naj se naročijo na tako prepotrebni list. Tako bi bilo veliko lažje poiskati po širni tujini naše ljudi. S tem bi raslo tudi v domovini zanimanje za izseljenca in »Rafaela«. Na ta način bi se krepčalo vez med izseljenci in domovino.

Poleg vsega tega naj bi se pa za tako prepotrebno in zelo zamujeno kulturno delo vsaj nekoliko zganile naše oblasti.

To je največja želja, ki jo podajamo domovini, predvsem pa izseljencem. Obracajmo več skrbi našemu kulturnemu delu! Vsi skupaj pa imejmo vedno v mislih, da so večji in obširnejši časopisi dostikrat z reklamo in oglasi preplačani, dočim mora naš list sloneti izrečno le na ubogi naročnini. Zato ga moramo čimbolj razširiti in upoštevati to, da mu najmanjši pristojevoli prispevki lahko veliko pomagajo.

Zatrdno se zavzemimo za boljše list in mu omogočiti pogostejše izdaje, kar v skupnosti lahko dosežemo s prav malim trudom. Upajmo, da nikdo od naročnikov, kakor tudi naša domovina ne bo prezrla naših skromnih želja.

Če smo pa končno res, kar nikakor ne želimo, tako nevaležen narod, da bomo

Najtežje vprašanje glede izseljenstva

J. Kalan

Najtežje vprašanje glede izseljenstva — tako smo zadnjič dognali — je to, da so naši izseljenci po svetu tako raztreseni, razpršeni, na vse strani razleteni, da je skrbstvo zanje silno težavno. Najprej še po toliko državah: Jugoslaviji, Avstriji, Nemčiji, Franciji, Belgiji, Holandiji, Severni in Južni Ameriki. Potem pa v vsaki teh držav razdrobljeni na nešteto drobcev. Prej so se razlili po celi Severni Ameriki, zdaj se razlivajo po celi Južni. Razkropljeni so menda po celi Franciji, po celi Jugoslaviji pa že celó. Zdaj jih pa išči, lovi, zbira, združuj, organiziraj, če jih moreš!

Dragi bralci-izseljenci, saj ne boste zamerili, če tole težavo tukaj na široko in odkrito razgrinjam! Saj boste sami radi priznali, da je res tako — ali ne? Pa vi tu, kjer ste, to se ne da več preurediti. Pozneje, ko je človek nekje naseljen, se ni več lahko prekladati, preseljevati. Kak posameznik v kakih posebnih okoliščinah se že preseli. V večjem obsegu pa to ne gre. S tem je treba računati.

Izseljevanje torej dozdej ni bilo nič urejeno, organizirano; vse je šlo brez reda, brez načrta. — Ali pa bi ne bilo mogoče vsaj odslej temu več pažnje posvečati? Ali bi ne bilo mogoče tok izseljevanja bolj v eno smer napeljati? Ali bi ne bilo mogoče ljudem pot pokazati: Če že greste kam po svetu, pojdite tja-le! Tam boste dobili svoje rojake, da se boste, četudi na tujem, vendar bolj domače čutili in lažje izhajali, kakor med samimi tujci!

Ali bi to ne bilo mogoče? Žakaj pa Nemci, izseljenci in naseljenci, živijo marsikje strneno? Poglejte naše Kočevarje, kako se držijo skupaj in so se zaradi tega raznarodovanju celih šeststo let uspešno ustavljali in se ustavljajo še danes! Poglejte nemške naselbine v Banatu in tudi v Slavoniji! Poglejte jih iz novejšega časa v Bosni, kjer imajo cele svoje vasi!

Ali bi torej kaj takega z našimi ljudmi ne bilo mogoče? Mnogi bodo seveda šli še vedno po svojih potih: s trebuchom za kruhom. Kjer se jim bo pokazal košček kruha, bodo šli za njim, pa magari v Avstralijo. Mnoge bo tudi služba razmetala po celi Jugoslaviji: orožnike, financarje, železničarje in pripadnike podobnih poklicev. Kamor ga vržejo, tja mora iti. — A mnogi bi si pa vendar dali v tem oziru kaj svetovati in bi se obrnili tja, kjer dobijo svoje rojake, — ko bi le vedeli, kje jih dobé.

To stvar bi bilo treba pač organizirati! Najprej se mora pozvedeti in dognati, kje bi se mogli naši ljudje v večjem številu naseliti. Potem pa bi bilo potrebno to po časnikih tako razglasiti, da bi vsak, kogar mika

v tuji svet, vedel, tja lahko grem, tam dobim naše ljudi, tam pridem med svoje. Danes, ko časnike vse bere, je to lahko mogoče.

Ena taka naselbina, kolikor mi je znano, je Slatina pri Banjaluki. Tam je naseljeno večje število Slovencev, posebno primorskih. Ravno zdaj prosijo milodarov za svojo novo cerkev, ki si jo hočejo postaviti. In ta prošnja boji vsem tople priporočena!

Sploh mislim, da je Bosna dokaj primerna dežela za naseljevanje naših ljudi. Če se je moglo toliko Slovencev strnjeno naseliti v Slatini, bi bilo isto najbrž mogoče tudi še po drugih krajih Bosne. In če so se mogli naseliti tam Nemci z Würtleberškega, zakaj ne naši ljudje? Bosna je 1. v naši državi, 2. ni predaleč, 3. deželni jezik je na-

šemu soroden, 4. so domačini deloma tudi katoličani, in če se število katoličanov z našimi nekoliko pomnoži, bodo toliko močnejši. Bosna tudi ni še zelo obljudena. Ko sem se vozil pred leti po dolini proti Banjaluki, se mi je zdelo dolina čudno prazna, neobljudena. Koliko vasic bi pri nas stalo v taki dolini, koliko zvonikov molelo iznad hiš kvišku! Tu pa tako prazno!

Izseljevanje regulirati, v neki red spraviti, to je torej ena najvažnejših zadev, s katero naj se odslej peča naša izseljenska organizacija in vsi, ki se za izseljevanje in izseljence zanimajo. Dokaj pozno smo se tudi na to spomnili; a vsaj zanaprej naj se stori v tem oziru, kar je mogoče!

Rafaelovi družbi bodi ta stran izseljenskega vprašanja tople priporočena, da ji posveti svojo pozornost. Naš „Rafael“ naj ji pa tudi, kolikor je potrebno, odpre svoje predale!

Naše konvencije

Naša druga država sicer razbita in raztepena križem sveta, so naši izseljenci. Prav zato pa, ker je razbita na vse strani in pomešana med najrazličnejše narode in države, tako kontinentalne, kakor prekomorske, je njeno vodstvo in delo za ta del našega naroda, izredno težko. Prav za prav do zadnjega časa ta naša izseljenska država vsaj na videz ni potrebovala opore od strani domovine, niti ni imela od nje velikih zahtev. Ravno nasprotno: oplajala in hranila je svojo staro zemljo — saj so bile pošiljatve naših izseljencev do zadnjega časa precej znatne. Toda prišla je doba svetovno gospodarske stiske, katero so najbolj občutili naši izseljenci. Prvi, ki je izgubil delo in s tem kruh, je bil tujec — izseljenec. Države so ena za drugo zapirale vrata tujim delavcem. V kolikor pa so bili v njih že naseljeni, so jim vedno bolj omejevale in jim še omejujejo pravice in jih celo izganjajo. Smisel in naloga države je, da v mejah svoje države skrbi za one, ki so socialno šibkejši. Še dvakrat bolj važno in potrebno pa je, da skrbi za one, ki so vsled pomankanja kruha odšli na tuje, posebno pa tedaj, kadar so potrebni pomoči. Že tedaj, ko so bile delovne prilike boljše in je bilo treba skrbeti za to izseljensko državo, česar pa pri nas seveda ni bilo, razven društev, ki so jih ustanovili in vodili izseljenci sami — toliko bolj pa je ta skrb potrebna in na mestu sedaj, ko naš izseljenski življenjski trpi, kot morda še nikoli.

Kakor imamo doma izredno dobro socialno politično zakonodajo, ki pa se vsled odpora gospodarskih krogov zelo malo ali nič ne izvaja, za našo izseljensko državo sploh nimamo potrebne zakonodaje, ki naj bi ščitila njihove gospodarske in moralne interese.

Zato mora v tem pogledu država graditi svojo socialno politično zakonodajo tudi izven meja svoje države. Danes poznamo v tem pogledu mednarodne in meddržavne dogovore, na podlagi katerih se države med seboj zavezujejo, da priznajo priseljencem iste pravice, kot jih uživa domače delavstvo.

Kakor imamo kot majhen narod iz-

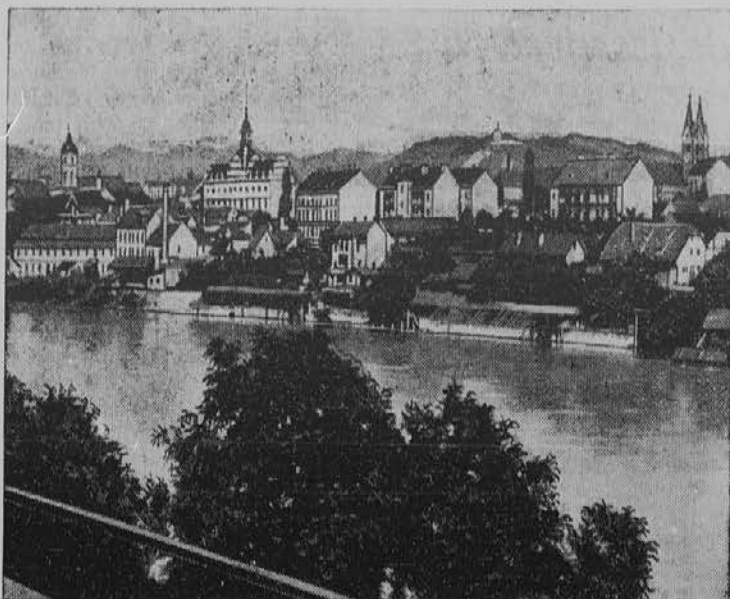
redno veliko izseljencev, pa vendar skrb in briga za nje, tudi sedaj ko so v stiskah in pomoči potrebni, ni zadovoljiva. Zdi se mi, da je tu premalo stika in sodelovanja naših konzularnih zastopnikov, ki so po tujih državah, z izseljenci samimi. Par konvencij, ki so bile v pogledu socialnega zavarovanja in zaščite naših izseljencev sklenjene med nekaterimi državami, še niso noben dokaz resne brige, da ščitimo pravice našega življa v tujih državah. Ravno Francija, katero prištevamo k prijateljski državi, še do danes z njo sklenjeno konvencijo ni ratificirala in le ta dogovor prav nič ne upošteva in uvažuje. Ravno te dni dnevno časopisje zopet ve poročati, da se izganja tuje delavce. Veliko jih je, ki so se iz Francije že vrnili ravno vsled tega šikan in tako tudi najboljša konvencija in dogovor ostane le krpa popisanega papirja, ki seveda nima za tiste, katere bi prav za prav imela ščititi, nobene vrednosti. Dolžnost odločujočih faktorjev je, da prijateljstvo, ako v resnici obstoja, ne dela potem tistim, ki so pomoči najbolj potrebni, krivic in da vsaj to malo, kar daje in podpiše, spoštuje. Zdi se mi, da nad tem greše tudi naša konzularna zastopstva, ki ne skrbé dovolj za izvajanje takih dogovorov in ne polagajo nobene pažnje na težave naših izseljencev in jih pač prepuščajo njihovi usodi. Ugled države zahteva, da na taka mesta pridejo ljudje, ki bodo izseljenstvo in njega pomen za državo in državne finance prav razumeli, ki bodo pa tudi s srcem čutili vso pezo in trpljenje naših izseljencev.

Konvencija z Nemčijo, podpisana v Berlinu 15. dec. 1925, in ratificirana 30. sept. 1929, v Beogradu, je ena najboljših, kar smo jih do sedaj sklenili. Ta konvencija ureja reciprociteto v pogledu zavarovanja nameščencev zoper bolezni in nezgode, zoper zavarovanje za onemoglost in pokojninsko zavarovanje bratovskih skladnic, kakor tudi pokojninsko zavarovanje nameščencev. Dejansko pa pride do veljave in se izvaja samo pokojninsko zavarovanje nameščencev in rudarjev, kakor tudi nezgodno zavarovanje, kajti splošnega starostnega zavarovanja pri nas še nimamo

puštili propadati započeto delo, ki bi moralo biti z zlatimi črkami zapisano v zgodovini našega naroda, naj pa naselbine, kakršne sem omenil, krepi edina zavest, da so svojo dolžnost storile.

Za društvo Jug. rudarjev sv. Barbare v Bruay.

Tajnik: Predsednik:
Ocepek Alojz. Gregorin Martin.

Maribor

izvedenega in določbe, ki govore v tem pogledu nam v prilog, nam nič ne koristijo.

Pogodba o zaposlitvi sezonskih delavcev, je tudi več ali manj postala iluzorna, ker je Nemčija do skrajnosti omejila uvoz oziroma zaposlitev sezonskih delavcev. Tu so prišli in majhni meri prihajajo še v poštev prekmurski sezonski delavci. Našemu delavstvu, ki je zaposleno v Nemčiji, pa ta konvencija prinaša velikih koristi. Prav tako pa tudi rudarjem, ki se vračajo v domovino.

Konvencija z Avstrijo, podpisana na Dunaju 21. julija 1931. in ratificirana 16. dec. 1933. v Beogradu prav tako ureja reciprociteto v pogledu zavarovanja delavcev in nameščenecv zoper bolezni in nezgode, zoper zavarovanje za onemoglost, pokojninsko zavarovanje bratovskih skladnic, kakor tudi pokojninsko zavarovanje nameščenecv. Tudi tu se izvaja reciprociteta v pogledu zavarovanja zoper bolezni in nezgode, pokojninsko zavarovanje rudarjev in nameščenecv. Zavarovanje zoper onemoglost pa se prav tako, kakor v Nemčiji, ne izvaja, ker to zavarovanje pri nas še ni izvedeno. Toda tudi pri izvajanju te pogodbe se stavljajo velike ovire in tako še danes po preteku dveh let rudarski upokojenci niso prišli do svojih pravic.

Konvencija s Francijo, podpisana v Beogradu 17. novembra 1933. in v Parizu 29. julija 1933, a sprejeta od Narodne skupščine 26. julija 1933. in še ne ratificirana, se pa sploh ne izvaja. Ravno v Franciji pa je naše delavstvo najbolj potrebno zaščite. Člen 10. te pogodbe dobesedno pravi, da uživajo naši delavci isto zaščito in vse pravice z domačim delavstvom, vendar je to vse več ali manj ostalo na papirju, kajti z našimi delavci se prav tako postopa kot z delavci drugih držav, s katerimi Francija ne stoji v tako prijateljskih odnošajih in nima z njimi tozadevnih pogodb. Ni dovolj, da se samo slovesno podpisujejo slične konvencije in se potem govori, da smo napredna in socialna država in kolikor mogoče močno skrbimo za naše izseljence, marveč je v prvi vrsti skrbeti, da se taki dogovori tudi spoštujejo in izvajajo. Pouda-

ril sem že, da je to ena glavnih in najbolj važnih nalog naših konzularnih zastopstev, kakor tudi pristojnih ministrstev in Kraljevske vlade. Le tedaj bo mogla država od svojih izseljencev zahtevati, da jo spoštujejo in ljubijo, ako bo za nje v resnici skrbela in jih ščitila. V nasprotnem slučaju pa si ustvarja sovražnike, ki rujejo proti ugledu države.

Konvencija z Argentino, sklenjena že 8. oktobra 1929. in ratificirana šele 14. februarja 1934, ureja predvsem pravice naših izseljencev do odškodnine ob priliki nezgod in to tudi tedaj, ako žive izven držav pogodnic. Za naše izseljence v Argentiniji bo ta konvencija velike vrednosti.

Vsem konvencijam pa manjka klavzula, da se našemu delavstvu prizna pravica do zaposlitve. Premalo je namreč, da se našemu delavstvu prizna enakopravnost v pogledu socialnega zavarovanja, marveč ga je treba zaščititi tudi v tem slučaju, ako dobi delo, da se ga potem od strani države ne preganja. Ravno v Franciji se v zadnjem času dogajajo slučajji, ki nazorno dokazujejo, da so konvencije v tem pogledu pomanjkljive.

Poslaništvo kraljevine Jugoslavije
v Belgiji.

Brisel, 19. februarja 1936.

Jugoslov. podpornemu društvu sv. Barbare

Watershei.

Na Vaše pismo od 13. t. m. Vas poslaništvo obvešča, da more intervenirati pri dobavi denarja iz Jugoslavije. Treba je le, da stranka, katera želi dobiti denar, takole postopa:

1. Stranka mora napraviti prošnjo na finančno ministrstvo, oddelek za državno računovodstvo — devize in valute. Prošnja mora biti kolkovana s 20.— Din.
2. V prošnji je treba napsati točno ime in priimek prosilca.
3. Koliko želi dobiti denarja.
4. Izvor tega denarja, t. j. pojasniti je treba, ali je ta denar v prejšnjih letih pro-

Nujno potrebne bi bile konvencije tudi z Belgijo in Nizozemsko, kakor tudi v vseh drugih državah, kjer bivajo naši izseljenci.

Za to našo izseljensko državo bo v bodočnosti treba več skrbi in brige, da bo v resnici ostala naša in ne ginila v morju gorja, krivic in pozabe. Razmeram in času primerno bomo morali graditi izseljensko-socialno zakonodajo, da bo naš izseljenec ob vsaki priliki imel občutek, da ima za seboj vso domovino, ki ga ščiti in varuje. Naj bi lanski kongres bil mejnik v tem pogledu, da bodo naši državni organi res vršili svojo nalogo, v dobro delavcem, ki so predvsem v tujini potrebni pomoči, da bo tako rastel ugled naše mlade države, tako pri tujih narodih, še bolj pa pri naših bratih izseljencih, ki so odšli na tuje za kruhom.

Velik korak k izboljšanju položaja izseljenskega vprašanja vseh držav bi bil v tem, da bi vsaka konvencija, ki jo ratificirajo posamezne države pri mednarodnem uradu dela v Genevi v pogledu socialnega zavarovanja, veljala avtomatično za vse države, ki so članice MUD. S tem bi se delo na tem problemu zelo poenostavilo in bi dobile konvencije posameznih držav mednarodni pomen in značaj, kar bi bilo za izseljenstvo ogromnega pomena.

Interes naše države mora iti za tem, da kar bolj izpopolni to izseljensko socialno zakonodajo in kolikor mogoče zaščiti naše izseljence. Treba pa je, da tudi naši izseljenci v tem pogledu sodelujejo, posebno s strokovnimi organizacijami v domovini, ki se vedno bore in delajo na tem, da se socialno politična zakonodaja izpopolnjuje in tudi izvaja. Za našo izseljensko državo pa je še posebno važno, da se ta zakonodaja izpolnjuje in izvaja. To bodo pa izseljenci dosegli na ta način, ako bodo močno oslonjeni na strokovne organizacije v domovini, kajti kdo bolj razume težnje delavca izseljenca kot tovariš delavec, ki je ostal v domovini, posebno oni, ki so organizirani, kateri se bore, da uveljavijo v družbi socialno pravičnost in poštenost.

Naj bi lanski kongres v pogledu izseljenske socialne zakonodaje rodil kar več pozitivnih uspehov, predvsem pa, da bi se vsa naša slovenska javnost z vlado vred začela za ta važen problem tako zanimati, kakor to vprašanje zasluži.

Rozman Joško, strokovni tajnik.

silec poslal v domovino, ali prihaja denar direktno iz Jugoslavije.

5. Povedati je treba, v katere svrhe prosilec rabi denar.

6. Ime denarnega zavoda, kateri bo poslal denar. Ta ga mora poslati poštni hranilnici v Zagreb.

Tako izpolnjene in opremljene prošnje naj stranke-prosilci pošljejo poslaništvu v Brisel; mi jo bomo poslali izseljenskemu komisarijatu, da jo bo komisarijat s priporočilom poslal na pristojno mesto.

Pa čeprav se vse to izvrši, vseeno ni gotovo, če bo odobrena pošiljka denarja v inozemstvo, ker je izšel odlok ministra za trgovino in industrijo, ki se glasi: »Izseljenci morajo z dovoljenjem komisarja banke dobiti izplačilo svojih vlog, katere so poslali po 25. septembru 1931 in katere so poslali direktno iz inozemstva.«

Po teh predpisih ima smisel, da napravijo prošnjo samo oni, ki izpolnjujejo vse te pogoje.

Aleksandar Spahić, izseljenski izaslanik.

Kaj delajo naši po svetu

Blagoslovljene velikonočne praznike

želi vsem cenjenim naročnikom, inšerentom, sotrudnikom in prijateljem našega lista

Rafaelova družba

Nemčija

Herne-Holthausen (Vestfalska). — K 25 letnici mašništva prečastitega gospoda župnika Fischerja dne 13. aprila t. l. v Bochum-Dalhausen, ter kot preses slov. kat. društev v Paderbornski škofiji častitamo ter želimo, da bi še mnogo let čili in zdravi delovali med nami Slovenci v Nemčiji. — Društvo Sv. Barbare in Rožensvenka bratovščina v Herne-Holthausenu. A. H.

Vesele velikonočne praznike želimo uredništvu in upravnistvu Rafaela, kakor tudi vsem našim rojakom v domovini in tujini. — Odbor Društva Svete Barbare in Rožensvenke bratovščine v Herne-Holthausenu, Vestfalska.

Rheipreisen, rudnik 5, sta obiskala 10. februarja t. l. nas gosp. generalni konzul Dušan Pantič in gospod komisar Hinko Samec. Hotela sta se prepričati na lastne oči, kako se godi našim ljudem 450 metrov pod zemljo. Občudovala sta moderne rudniške naprave pod zemljo. Prvega našega rojaka, predsednika zveze g. Lindića, je gospod konzul pozdravil pod zemljo, nad zemljo pa g. Klauzarja, Ponošna sta se g. konzul kakor tudi g. komisar vračala iz rudnika, ker sta dobila za naše ljudi od obratovodij polno pohvale.

Karnap, 16. februarja smo imeli zborovanje Centralne zveze Jugoslov. kat. in narodnih društev v Nemčiji. Udeležilo se je seje 32 društev. Radi nogometne tekme Jugoslov. proti Konkordiji, Düsseldorf, smo morali naše občno zborovanje pričeti že ob 10. uri dopoldne, ker so gospodje naši zastopniki hoteli prisostvovati našemu zborovanju in tekmi. Časovne razmere so zahtevale, da smo morali čez leto naša stara pravila, katera so bila potrjena samo od cerkvene oblasti, nekoliko spremeniti in jih dati nemški pokrajinski oblasti, kakor tudi našemu konzulatu potrditi, da smo tako pravnojavno zaščiteni. Cerkveni oblasti v Münster smo tudi vpslali pravila, nimamo pa da dones še nobenega odgovora. Predsednik Lindić je dal celoletno obširno poročilo, tudi glede vožnje v domovino, v kolikor se je njega tikalo. Tajnik Sopotnik nadaljuje in poda poročilo vseh shodov in važnih dogodkov. Blagajnik Vabič poda izčrpano poročilo dohodkov in izdatkov. Vse je bilo sprejeto z odobravanjem. Nato je prevzel besedo g. generalni konzul o pomenu novih pravil, katera so bila brez ugovora sprejeta. Bila nam je dana čast, da smo mogli v naši sredini pozdraviti, in sicer prvokrat na zveznem zborovanju g. generalnega konzula, g. konzula Nadliča, g. komisarja Sameca, zadnji je bil še celo kot volilni komisar v funkciji. Stari odbor je bil ves na novo voljen in izvoljen. Imenovan se je še širši odbor v oseh: Anton Grahl, Essen, B. Borbeck in Ernst Steiner, Dortmund-Eving. Tako ima naša zveza sledeči odbor: predsednik Ivan Lindić, podpredsednik: Franjo Vabič kot I. podpredsednik, kot II. Anton Hrovat, tajnik Martin Sopotnik, blagajnik Franjo Vabič, pregledovalca računov Čič Jožef in Andrej Breznikar. Častni predsednik in duhovni vodja pč. g. vikar Tensundern. Ob tej priliki so društva prejela tudi pomoč k otroškemu obdaru, katero nam je poslalo ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje. Obdarovalo se je 33 društev. Društva, katera niso poravnala prispevkov, niso bila deležna te pomoči. Naša večja slovesnost naj bi bila letos v Osterfeldu, 25letnica obstoja društva svete Barbare, združena s proslavo sv. apostolov, ki so prinesli prvi nam Slovanom luč sv. vere, Cirila in Metoda. Izrekla se je želja, da bi se

preskrbelo nekaj mest za počitnice naših otrok meseca avgusta v domovini, ker to bi bilo veliko narodno delo.

Osterfeld, 8. marca smo imeli neko večje zborovanje našega društva sv. Barbare, kate-rega se je udeležil tudi naš zvezni predsednik g. Ivan Lindić in g. izseljeniški komisar Hinko Samec iz Düsseldorfa. Šlo je pred vsem radi tega, če sprejmemo nova pravila ali ne. Ko nam je pa predsednik zveze obrazložil pomen teh pravil in zakaj so morala biti spremenjena, smo jih pa soglasno sprejeli, ker vemo, da edino ta pot je prava. H koncu nam je dal še g. komisar Samec mnogo bodrilnih besed z željo, da ostanemo zvesti Bogu, narodu in domovini. Naš predsednik g. Karl Vodušek se je zahvalil obema gostoma za njihov obisk z željo, da se zopet kmalu vidimo na društvenem zborovanju v Osterfelderhaide.

Božidar Tensundern,
duhovni vodja Slovencev v Nemčiji

Francija

„Jugoslovanska vzajemnost“ — zveza jugoslovanskih finančno samostojnih društev na področju hr. jugoslovanskega konzulata v Metz

V nedeljo dne 15. marca t. l. sklical izseljeniški duhovnik g. Švelc zastopnike naših denarno samostojnih društev, ki so se definitivno dogovorili o ustanovitvi Zveze. Društva bodo kakor doslej tudi v bodoče v finančnem oziru popolnoma samostojna. Zvezi bodo plačevala malenkostno članarino to je en frank na leto za vsakega člana. Ta denar bo rabila Zveza za pisarniške stroške.

Zveza organizira tudi posmrtno samopomoč. Pristop k posmrtniki blagajni ni obvezen. Kdor pa pristopi, plača za vsak smrtni slučaj znesek pet frankov. Pravico pristopa imajo tudi oni, ki niso včlanjeni v nobenem društvu.

Danes, ko se toliko propagira skupnost delavskega stanu in ko je jasno kot beli dan, da delavcu ne bo pomagal nihče drugi, kakor delavec sam, se čudimo, da se dobijo ljudje, ki posmrtniške samopomoči ne odobravajo. Ako bi bilo pri posmrtniški blagajni 200 članov, bi dobili svojci umrlega 1000 frankov. Ali ni to lep znesek. Nekateri pravijo, da ima to pomen samo sa poročene, ne pa za samske. Zakaj ne? Ali ni prav, da zlasti oni, ki lažje kaj žrtvujejo pomagajo svojemu bližnjemu? Ali ni grda sebičnost, ako kdo tako trdi? In končno, ali neporočni nimajo nikogar, ki bi rad sprejel tisočak po njihovi smrti? Nikar ne odrecimo pristopa, ko bodo prišli zastopniki k nam. V dejanju moramo pomagati drug drugemu, s samim „jamranjem“ ne bomo nikamor prišli.

Sto Marie aux Chenes, Moselle. Naznanjam žalostno vest vsem čitateljem Rafaela, da nas je po težki in mukepolni bolezni zapustila in odšla po večno plačilo naša ljuba mama, katero smo spremlili k večnemu po-

čitku 28. marca 1936 v Ljubljani. Potom našega lista Rafaela se najlepše zahvalujemo za tako ganljivo sožalje, ki ste ga nam naklonili. Iskrena zahvala velečastitemu g. Karlu Grossu, podvodju semenišča za tako veliko sočustvovanje in prav posebna zahvala tudi čast. s. Tamše, prednici Zavetišča sv. Jožefa. Prav lepa hvala tudi vsem ostalim, ki so s tolikim sožaljem spremlili našo ljubo in nepozabno mamo Marico Pavlenič na zadnji poti. — Zalujoca hči Fani in sinova Silvester in Alojzij.

Piennes, Tudi v Piennu nas živi nekaj Slovencev, ki so raztreseni po tukajšnjih rudnikih. Živimo enostavno z drugimi izzemci; razlika je le ta med nami Jugoslavani, da smo skoraj čisto pozabljeni od svoje domovine. Nihče se za nas ne zmeni, kakor da smo mi manj vredni ljudje, akoravno vršimo isto delo kot drugi in tudi podjetja niso z nami nič manj zadovoljna kakor z ostalimi delavci.

S skrbjo gledamo v bodočnost kako bo z nami, kadar nam bodo pošle zadnje moči. Druge države so storile vse za svoje izselence, da kadar odslužijo svojo delovno dobo, da se na stara leta vrnejo s svojo težko zasluženim pokojnino v svojo domovino, da v krogu svojih bližnjih preživijo odmerjene jim zadnje dni.

Mi Jugoslavani se pa otožno spogledujemo in vprašujemo se, zakaj se za nas ne briga naša država in zakaj tako lahkomišelnost prepušča svoj narod v izkoriščanje drugih držav. Vse naše prošnje in tožbe so zaman, nihče se ne zgame, le sem in tam se čita v časopisju kakšna jalova obljuba in tudi zdrzede se še kdo z bodrilom: Vztrajajte — vztrajajte, ljubi naši izseljenci! — pa nam zapoje tisto tolažilno pesem o krizi —. Tudi konj je vztrajal, ko ga je brezsrčni kmet učil stradanja, a predno ga je naučil, mu je poginil. Tako nekako bo tudi z nami. No, pa končajmo s tem, saj vemo, da je naša kritika bob ob steno. —

Dne 23. februarja t. l. so nas povabili Tikenčani na slovensko igro in smo se jim tudi v precejšnjem številu odzvali. Najeli smo si avtobus in že ob pol eni smo se kar najbolj udobno pripeljali pred rudniško dvorano. Začudenost so nas opazovali tamkajšnji domačini čes, od kod neki se je vzela ta drhal. In tudi mi smo bili razočarani; upali smo, da se bomo najbolj postavili Pienčani, in da nas bodo Tikenčani veselo sprejeli, pa še ni bilo nikogar tam, zato smo šli kar po koloniji in kmalu smo našli modernega brivca — pariškega brivca, ko je odhajal s svojo Meto v dvorano.

Proti 3. uri so se pa le začeli zbirati Slovenci od vseh strani. Ko smo stali kraj ceste nad rudniško dvorano, je pribrelo mimo nas neko vozilo — podobno avtomobilu — in točno smo razumeli, ko je nekdo izgovoril slovenske besede: »Tite so pa!« Takoj smo tudi mi spoznali, da se tudi drugi vozijo z avtom na igro — ne samo mi Pienčani. Počasi smo tudi mi odšli proti dvorani; tam smo se srečali z našim izseljeniškim duhovnikom g. Švelcem. Pozdravili smo se in začudenost nas je vprašal: »Vi ste iz Pienna?« »Da gospod, iz Pienna smo; nas je 28. Z avtobusom smo se pripejali.« — »Tako je lepo,« nam je odgovoril. Začela se je predstava. Ko je orkester odigral »Triglavske marše«, je zapel mešani zbor »Na tujem smo doma.« Sreca so nam začela utripati močnejše, ko smo poslušali slovensko pesem. Svojem ušesom smo težko verjeli, da je to resnica; tudi naši otroci so z začudenjem in odprtimi usti poslušali slovensko petje.

Nato se je pričela žaloigra »Domen« v 5 dejanjih. Izraziti obrzi igralcev so nas na prvi pogled prepričali, da nas bodo s svojim izvajanjem presenetili. In res! Razočaranje ob prihodu v Tikne — se je med igro spremenilo v presenečenje. Igralci so izvajali svoje vloge tako popolno, da se je marsikateremu porosilo oko. Vsi gledalci so s solzami v očeh in ploskanjem dali duška svoji zadovoljnosti nad tako presenetljivo in uspešno igro. Moderni brivec s pariško modo nas je tudi izvrstno zabaval, toda naj ve, da naših las, oziroma brade ne bo dobil pod svoje umetne škarje in britve.

Tudi ostale točke so bile odigrane v zadovoljstvo vseh gledalcev. Pozabiti ne smemo pohvaliti izvajanje šeste točke »Mladi vojaki«. Nihče ni bil pričakoval od teh dečkov tako dovršenega izvajanja. Konec je zaključilo »Tisler Jaka« s svojim rdečim nosom tako, da smo se vračali domov prav zadovoljni z željo, da

Msgr. Valentin Zupančič,
duhovni voditelj Slovencev v Franciji

bi se vrli Tikenčani zopet kaj kmalu pokazali na odru.

Zelimo upravi Rafaela, sotrudnikom, čitateljem, posebno pa našim sorodnikom, znanecem in sotrpinom tu in v domovini vesele velikonočne praznike in obilo pirhov.

Alojz in Julija Centa, Franc in Marija Kogoj, Andrej in Jožefa Jesenik, Antonija Kočevar, Hóčevar Anton in žena, Semro Anton in žena.

Tucquegnieux. — Prosim, gospod urednik, dajte mi malo prostora v Vašem listu. „Volk pride ovce obiskat, ker ima jih strašno rad.“ Tako se začne napad na naše duhovnike in na našega učitelja v zadnjem „Glasu“ in na to bi rad odgovoril.

Najprej moram ugotoviti, da dopisniku ni treba točiti ne svojih in ne „krokodilovih“ solz za učiteljem, ker on (dopisnik) otrok sploh nima ne. Je pa poročil in ne „samski pobalin“ kakor bi kdo napačno sklepal iz njegovega dopisa. Nam, ki imamo otroke, je pa učitelj potreben in sicer slovenski učitelj. Mi smo Slovenci in Jugoslovani, ker nečemo iskati in bi tudi ne mogli najti nasprotja v tem dvojem. Mogoče misli dopisnik, da je „Jugoslovan“ samo tisti, ki vzame Nemko za ženo, tega mi ne vemo.

Glede dela naših duhovnikov in našega učitelja povem samo to, da bi morali biti pač pravi ničvredneži, če bi jih dopisnik v „Glasu“ hvalil. „Kaj so neki zagrešili, da jih ta hvali?“ tako bi izpravevali drug drugega.

Da razume slovenski, srbski in hrvaški, to dopisniku radi verjamemo. Pozabil je menda napisati, da zna tudi francoski, ker čita list „Humanité“ in da zna nemški, ker je prej čital „Neueste Nachrichten“. Čestitati mu tudi moram, da ima tako dober spomin in še sedaj ni pozabil raznih krastajnih, pličjih in žabjih verzov, ki smo se jih učili še kot otroci v ljudski šoli. Najbolj pa nas veseli, da tako pridno hodi k slovenski in francoski službi božji, kajti kako bi sicer tako natanko vedel, da jih pride k slovenski samo pet ali koliko že in da grede drugi raje k francoski...

Ej, dopisnik dragi, bolje bi storil, če bi bil molčal. Zakaj hodis v žerjavico po kostanj za druge, ko ga je tako strašno malo še notri.

Ne bom se hvallil, kakor ti, kdo in kaj da sem; povem samo toliko, da sem družinski oče iz Tiken. Če pa želiš zvedeti kaj več, ti je moje ime na razpolago pri uredništvu „Rafaela“ v Ljubljani.

Tako, pa brez zamere.

Društvo sv. Barbare v Kreutzwaldu, Francija.

Dopis g. Ivana Šimenca, katerega sem čital v februarški številki Rafaela je res zanimiv in mu čestitam. Gotovo mi boste dovolili, da Vam sporočim: Povrnil sem se iz Južne Amerike po sedmih letih tamkajšnjega bivanja na klic svojih staršev, ter živim v Sloveniji na Spodnjem Štajerskem. Povrnil sem se z gorečo nado, z najboljšim namenom, da bom lahko živel doma, toda danes obžalujem svojo grenko zmozo. Z mojimi prihranki je konec. Z okrog 88.000.— Din sem pripomogel mojemu domu. Obrnil sem se z različnimi prošnjami glede

službe na Kraljevsko bansko upravo, toda brez uspeha. Odgovor se je glasil, da ni nobene službe na razpolago. Za povratnike bi že morala biti služba na razpolago! Za vse moje žrtve v domovini mi je plačilo sama nehvaležnost. Najbolj obžalovanja vredni dogodek je ta, da mi je davčna uprava zarubila stvari, katere sem si nabavil z mojim težko prisluženim denarjem. Kako rad bi orisal našo domovino z blagostanjem, toda poročati moram resnico, da je mnogo zagrešila domovina nad izseljenci in nad povratniki. Za izseljence in povratnike je domovini deseta briga. V zelo brezupnem tukajšnjem položaju mi preostaja upanje na povratek nazaj v tujino, ako bom pri zdravju ter imel zato dovolj sredstev. Oh, kakšne bridke spomine nam vtisnuje, slovenska domovina!

Pozdravljam društvo sv. Barbare in vse slovenske izseljence!

Jakob Rogina.

Holandija

Chevremont. Poroka. Dne 15. februarja t. l. sta si pred oltarjem objubila večno zvestobo gđc. Angela Jelnikar in g. Otto Janusch. Imenovana je bila prav zvesta cerkvena pevka in tudi pri vsaki priložnosti je pridno pomagala. Zelimo jima vsi obilo sreče in božjega blagoslova.

Chevremont. Zahvala. Podpisana se tem potom družtvom sv. Barbare iz Chevremonta in Eygelshovna najprisrčneje zahvaljujem za krásni dar, katerega sta mi imenovani društvi ob priliki moje poroke darovali.

Jelnikar Angela.

Belgija

Zadnje čase se v Belgiji zglašajo odpušteni delavci iz Holandije. Prosijo zaposlitve v belgijskih rudnikih. A vse je zastoj! Belgija že več let ne sprejema nobenega delavca iz tuje države. Vse prošnje, da bi belgijske oblasti podelile takim prosilcem vizume, s katerimi bi bilo omogočeno dobiti zaposlitev v tukajšnjih podjetjih, so brezpomembne, dasi tukajšnja podjetja rabijo delavce. Rudnik v Eysdenu bi n. pr. rad zaposlil do 800 delavcev, tako tudi drugi rudniki. Parola je, če imaš identitetno karto, dobiš delo. Identitetno karto pa dobiš, če imaš belgijski trajni vizum. Slednjega pa dobiš, če vložiš prošnjo zanj, kateri moraš pridejati od delodajalca potrdilo, da imaš pri njem delo. Nastanejo seveda stroški, in uspeh vsega je, da je prošnja vselej odbita. Vizuma ne dobiš! In vendar poskušajo ljudje, prosijo in moledujejo, obračajo se na oblasti, posamezne vplivne osebe, policija jih priganja, da zapuste meje, ker nimajo pravih predpisanih dokumentov — zapravijo s čakanjem še zadnje solde — in kam sedaj? Brez denarja — v večnem preganjanju in zasledovanju — skušajo priti v domovino!

Tudi mnogo Jugoslovanov je med takimi popotniki, pa tudi primorskih Slovencev, ki ne smejo v svoje kraje! V Jugoslavijo? Kako? Nimajo dovoljenja! Vsi taki so reveži. Obrachajo se na poslanštva, prosijo podpore. Seveda dobe malenkost. Večje vsote pa nimajo. Obrachajo se na tukajšnja društva za pomoč. Dasi so društva v tem oziru res kulantna — vsega tudi ne zmorejo. Dajo po uvidevnosti in tudi po svojih močeh. Saj dobro poznajo socialne prilike takih nesrečnikov. Zgodilo pa se je že tudi, da so se zglasili pri društvih za pomoč čisto navadni potepuhi, lenuhi, katerim ni do dela — le da se preživljajo na stroške drugih. Tudi se najdejo med njimi inteligentni ljudje, ki romajo po zapadni Evropi — od društva do društva, celo od osebe do osebe in na prefrigan način izprosijo denar — češ, da so v slučajni denarni stiski in da bodo denar vrnili. Na zvit način zvedo za naslove drugih in romajo tja in izzemajo od dobrotnikov denar — čisto na goljufiv način. Denarja pa seveda nikoli več ne vidite! Imenovani bi takega človeka, ki je prav dobro poznan v ljubljanskih krogih — a, ne morem tega storiti, ker se mi smilijo njegovi sorodniki, ki so preblagi in so nesrečni zavoljo takega nizkotneža. Bolje bi bilo, da bi se držal svoje državne službe in na dostojen način uveljavljal svoj doktorat, katerega s svojimi dejanji blati.

Zaradi slednjih primerov so postala dru-

siva nezaupljiva v vsakogar, kdor prosi, ker so že prevečkrat bila prevarana od nepoštenih ljudi.

Društva so se ustanovila zaradi narodne, prosvetne in medsebojne podporne potrebe. Naravnost idealna so ta društva v tujini. Njih namen je, da ohranijo svoj jezik, da se združujejo v celote, da si medsebojno pomagajo v obliki samopomoči. Prirajejo igre, koncerte, šport, veselice, srečolove, tombole itd. — vse v prid podporni blagajni. Skrbe za knjižnice in čitalnice. Tako tvorijo nekako svojo domovino v tujini z istimi običaji in navadami! Ali ni to lepo? Samopomoč v vseh ozirih! Ne prosijo, niti ne zahtevajo od domovine ničesar, le žele si, da bi jim domovina priskočila kdaj pa kdaj na pomoč, bodisi z nasveti, ali denarjem v pomoč društvu, s knjigami, z ugodnostmi o priliki repatriiranja, ako postane kdo brezposeln in mora v domovino. Največja težnja pa je vseh izseljencev — skrb za bodočnost. Koliko prošnja in resolucij je bilo že odposlanih na različna mesta v Jugoslaviji, da bi končno uredila vprašanje delavske pokojnine v tujini! Koliko hvaležnosti in veselja bodo izkazali izseljenci domovini, če uresničijo izvedbo delavskih konvencij?

Domovina, združil vse moči — pomagaj svojim sinovom-delavcem v tujini, da se jim priznajo njihove pravice — in čutila boš, da so vredni svoje matere, ki jo z vsemi močmi, ideal, ljubeznijo in hvaležnostjo podpirajo! Tudi sebi boš koristila, da ti pozneje ne bo treba skrbeti za nas, ko nas onemoglo, brez moči odpuste od dela in se vsaj z veseljem srcem in preskrbljeni vrnemo v tvoje naročje.

O, domovina, o mati, kako radi bi bili spet v tvojem objemu!

Winterslag. V imenu vseh jugoslovanskih delavskih podpornih društev v belgijskem Limburgu.

Na članek, ki ga je dala priobčiti kraljevska banska uprava v februarški številki Rafaela, glasec se na: Poslanštvo Kraljevine Jugoslavije v Bruslju — imamo nekoliko protitvrd, ker članek o izseljenkih repatriirancih ni zadovoljiv in je tako rekoč za nas izseljence usodepoln. Zakaj? Ne moremo razumeti tega, kako morejo naše oblasti v Jugoslaviji proti nam izseljencem v tem oziru nastopati s tako mrzljenimi kretnjami, ker kot jugoslovanski izseljenec, ki pridejo ali stopijo na jugoslovanska tla, bodisi zdravi, onemogli ali bolni, bi jih morale sprejeti naše oblasti z materinim srcem in z odprtimi rokami, namesto tega pa je vse drugače.

Tukajšnje oblasti pošljejo ljudi brezplačno in vseh vozarin prosto v domovino, ker denarja sploh ni mogoče prihraniti v to svrhu. Kaj pa tisti, ki so tukaj onemogli in že dalje časa čakajo na milost tukajšnjih oblasti, da jih še z dokaj dobrim srcem odpravijo vožnje prosto v domovino in tam te reveže, ki so brez vsakega denarja, čaka pa razočaranje, ker kadar prestopijo domača rodna tla, postanejo šele „tujci“.

Torej, ako nimajo denarja, se po domači rodni grudi ne morejo voziti. Ali to ni nam izseljencem pesek v oči?

Od nas zahtevajo narodne zavednosti in jugoslovanskega duha ter da se ne bi odtujili in da bi navduševali naše otroke za našo mlado in pravo majko Jugoslavijo. Mi hočemo to tudi storiti, ako bodo tudi naše oblasti storile svojo dolžnost. Ako pa tega ne bodo storile, tudi niso upravičene od nas tega zahtevati. — Ako bomo pa uvideli, da so naše oblasti izpolnile svoje dolžnosti napram nam izseljencem, potem smo dolžni tudi mi izvršiti dolžnosti, ki nas obvezujejo napram naši mili domovini Jugoslaviji.

Na vprašanje dopisnika v februarški številki Rafaela, ki se zanima za sestavo delavskih resolucij in ki se zanima kaj in kje naj bi bil sestanek delavskih konvencij, je naša dolžnost odgovoriti, naj se dotični dopisnik vendar toliko ne trudi s tem, ker ni njegov smoter, da se reši delavsko vprašanje v dobrobit delavcev samih, temveč dopisnikov smoter je zgolj edinole sestanek s kolonijo v Seranigu, ki ima pa druge cilje, kakor so delavske konvencije.

Da dopolnimo ta odgovor, javljamo vsem jugoslovanskim podpornim društvom, da se bo ta sestanek vršil v Wateršelj in alcer a posebnim vabilom, kateremu lahko prisostvujejo

vsi pod Limburg spadajoči rudarji in tudi lahko kolonija iz Seraing. Enako se tudi lahko udeleži kdo izmed tistih, ki čuti potrebo za to in ne bo izključen. Bodi mimogrede omenjeno, da mi rudarji v Belgiji se ne moremo strinjati z delavci v Nemčiji in Franciji glede skupne sestave delavskih resolucij, ker delavske razmere v Belgiji so vse drugačne, kakor v drugih državah in zato bomo sestavili resolucije sami za sebe.

Limburg. Na dopis kraljevske banske uprave Dravske banovine v Ljubljani, ki ga je poslala poslaništvu kraljevine Jugoslavije v Brisel in je bil objavljen v februarški številki Rafaela, odgovarjamo sledeče: Jugoslovanski izseljenci v Belgiji prosimo Rafaelovo družbo, da sporoči kraljevski banski upravi v Ljubljani, da smo izseljenci zelo ogorčeni nad tem ukrepom. Prosim, da kraljevska banska uprava v Ljubljani čim prej izposluje pri kompetentnih oblasteh v domovini za brezplačen prevoz repatriiranih izseljencev in njihove prtljage po vseh jugoslovanskih železnicah.

Mi smo že dolgo let zvesti Jugoslaviji in naročniki mnogih časopisov in med njimi tudi Rafaela.

Če se naša prošnja ne izpolni, Vam sporočamo v domovino, da bomo zavrnili vsak jugoslovanski časopis in tako tudi Rafaela.

Če ima Jugoslavija denar za vse druge reči, naj ga ima tudi za naše zadeve.

Cezar Franc, predsednik.

Severna Amerika

Država Texas, ki je v obsegu trikrat tako velika kot Jugoslavija in ima komaj polovico toliko prebivalcev kot Jugoslavija, se smatra za najbogatejšo državo v Zedinjenih državah za gotove produkte, kot: bombaževino (cotton), surovo olje in živino. Jugoslovanski uvozniki naročajo velike množine materijala iz te države, posebno bombaževine in olja. Zelo potrebno in koristno bi bilo za naše tvrdke v domovini, ki naročajo ta materijal, da bi imele v tej državi zanesljivega zastopnika, ki bi štetil njihove pravice; osebno nadziral pošiljate in kadar treba jih tudi štetil v pravnih poslih. Tako bi se veliko pomagalo v njihovo korist.

Večkrat se prigodi, da naši trgovci v domovini, ki poslujejo z uvozom in izvozom v inozemstvu, trpijo škodo samo vsled nezadostnih navodil ali malo znanja o tujezemskih zakonih. Tak je bil primer s slovenskim izvoznikom suhih gob v domovini: da je moral naš izvoznik plačati ameriškim carinskim oblastem \$ 30.000 globe samo zaradi nepravilnega pakovanja (ozir. ker napis na paketih ni bil pravilen in na pravem mestu). In to je žalostno, ako se tako trdo prime našega izvoznika, da mu morda vse dobiček vzamejo.

In še koliko večjega pomena bi bila zaščita za naše uvoznike bombaževine, katere, kakor kaže statistika, uvozijo od tukaj v Jugoslavijo samo v enem letu v vrednosti nad dva in pol milijona dolarjev. In skoro toliko tudi surovega olja.

Torej v teh in vsakih drugih ozirih sem pripravljen štediti naše uvoznike in izvoznike, kakor tudi privatne stranke v domovini, ki imajo kakršnekoli odvetniške posle v zvezi z Ameriko. Lahko zastopam tudi v drugih državah izven Texasa.

Jaz sem dovršil pravne študije v Washingtonu, D. C., in za časa 5 letnega študiranja bil tam zaposlen v našem poslaništvu pri Eks. dr. Pitamicu. Lansko leto, ko je g. dr. Pitamic zapustil Washington, sem tudi jaz izgubil tam svoje mesto in takoj nato prišel v Texas in tukaj odprl svoj lasten advokatski urad. Ker sem si v Washingtonu pridobil poleg splošne pravne izobrazbe tudi dosti znanja za mednarodno pravo in trgovino, sem mislil, da bo ravno ta država, Texas, zame najboljši kraj za prakticanje. Študiral sem tudi patentno pravo in sprejemam zastopstvo za dobivanje ali v zaščito patentov.

Takoj po mojem prihodu v San Antonio (v juniju 1934. leta), sem skušal dobiti zvezo z našimi uvozniki v domovini, ali s korespondiranjem se stvar tako zavleče, ali včasih morda prezre, da še danes nimam dovoljnega uspeha v tem; do zdaj niti še nisem dobil imen in naslovov tvrdk, za kakršne se zanimam v domovini.

Ljubljana s Tivolija

Ker vidim na sporedu Prvega izseljenskega kongresa, da se ena točka (4) nanaša na trgovske (ozir. konzularne) zadeve, zato se zdaj s tem pismom obračam na Vas. Hvaležen bom, če me Rafaelova družba direktno priporoči strankam v domovini, ali pa, v primeru uvoznikov in izvoznikov, ako mi izvolite poslati imena in naslove tvrdk, ki bi potrebovale moje pomoči.

Tudi sem pripravljen, če bi Vaša družba posredovala, da v zvezi z onimi tvrdkami, ki se zanimajo za nakup materijala v Texasu, skupno organiziramo tukaj eno našo agencijo v zaščito naših uvoznikov. Lahko ustanovim svojo lastno agencijo ali pa kot ustanovljeno od naših tvrdk v domovini, in da sem jaz tukajšnji poslovodja njihove agencije. To bi bilo velikega pomena in koristi. Naše tvrdke bi s tem pomagale svojemu človeku, in one bi imele od moje strani gotovo bolj zanesljivo in pošteno postrežbo kakor od tujih agentov — njim nepoznanih ljudi. In z menoj lahko korespondirajo: angleško, nemško, slovensko in srbohrvatsko.

Nedavno sem pisal o tej zadevi ministrstvu trgovine v Beogradu, ampak do sedaj nisem prejel še nič odgovora.

Glede moje osebnosti lahko dobite reference od g. poslanika dr. Pitamica, kateremu sem pet let služil na poslaništvu v Washingtonu, kakor tudi od poslaništva direktno, ali pa od generalnih konzulatov v Ameriki, ki me tudi dobro poznajo. Rojen sem bil v Horjulu št. 26; v Ameriko sem prišel l. 1920.; eno leto sem delal v uredništvu Amerikanskega Slovenca v Chicagu.

O razmerah naših izseljencev v državi Texas nimam dosti povedati. Družabnega življenja ni med njimi skoro nobenega. Vzrok temu je: ker v resnici je tukaj zelo malo naših ljudi in še oni so razkropljeni in oddaljeni drug od drugega. Čehov in Poljakov je tukaj več in so bolje organizirani.

Kakor po vsej Ameriki, tako tudi v tej državi (ali morda tukaj še bolj) splošen val amerikanizma močno zatira tujezemske naseljenice. In to je tista rana, ki tako hitro izpodjeda in uničuje tuje narodnosti. Naša mladina, rojena v Ameriki, se zelo hitro oddaljuje našim nazorom in se amerikanizira. Ako se ji ne vcepi v srce dovolj znanja o naši narodnosti že v prvi mladosti, potem se nam popolnoma odtuj; in ako se pri tem še navzije nasprotnega duha, bo morda celo prezirala ali zaničevala svojo narodnost in svoje roditelje. Res, žalostno je to!

Iz navedenih razlogov vidim, kako je potrebno, da se naše organizacije in vodilni krogi zavzamejo za reševalno delo. Sicer se že veliko dela na tem, a vendar še vse premalo. Dosti je že storila naša KSK Jednota (kamor pripadam); in vse organizacije bi morale tako delati.

Mnogo se doseže z združenimi močmi, nesloga pa je narodna smrt! Zato je potrebno, da poščemo vsako najmanjšo zrno in ga vse-

jen.o na rodovitno zemljo, da bo rodilo dober sad. In veliko se lahko podpiramo med seboj — rojaki naši v domovini in izseljenci v tujini — ako drug drugemu razodenemo svoje misli in stvari, ki nas težijo. V tem se bo vžigala večja bratska ljubezen med nami.

Tako malo nas je Slovencev po vsem svetu in zato bi morali biti toliko bolj složni in se povsod medsebojno podpirati, če hočemo, da naš narod živi. Frank Roznik

Južna Amerika

Na 13 let težke ječe je bil obsojen te dni v Buenos Airesu, Argentina, neki Dalmatinec, don Tonko Milič, ki se mu je posrečilo v kratkem času prevariti tiste, ki so se mu dali, za mnogo nad sto milijonov dinarjev, in so pri njegovi Banco Commercial del Plata tudi nekateri naši izseljenci utrpeli znatne izgube.

Don Tonko Milič je bil precej spreten pustolovec, hochstapler in goljuf v velikem, ki je imel samo en cilj: kakorkoli si pridobiti čimveč denarja, bodisi na pošten, bodisi na nepošten način.

Da pride do svojega cilja, je s pomočjo nekaterih somišljenikov organiziral varanje na veliko in na moderen način. Pokupil in na novo ustanovil je v raznih jezikih več časopisov, za katere je najel spretnih urednikov, ki so zgornjo pisali po njegovih tajnih navodilih in delali Tonka Miliča za najbolj debelega in nesebičnega prijatelja naših izseljencev. Da bi imela njihova vabila večjo veljavo in vsestransko zaslonbo pri oblasteh, so začela točiti ta glasila svojim čitateljem cele potoke najbolj čistega integralnega jugoslovanskega nacionalizma. Da si »svoje prijatelje« še bolj naveže, jim je tu in tam tudi res naklonil kakšno »nesebično podporo«, ki na prvi videz niti ni bila tako majhna, v resnici pa je bila samo pesek v oči in so jo morali povrniti gospodu Tonku Miliču izseljenci na drug, manj opažen način, z bogatimi obrestmi vred. Tako so tudi nekateri naši nalvneži, ki so se imeli za posebno modre — kar je rado — kljub svarilom nasedli in trpeli veliko škodo.

Do pitčice enako se je godilo in se še godi tudi drugod med izseljenci, samo da morda v manjšem obsegu. Našim izseljencem torej ne moremo dovolj priporočati skrajne »previđenosti nasproti raznim Tonkom Miličem, t. j. dobronikom, ki so se jim začeli naenkrat vsiljevati, pa jih izseljenci dobro ne poznajo in ne vedo odkod in zakaj in čemu naenkrat njih »veliki in nesebični idealizem«, ki ima običajno svoje posebne skrivne vire in cilje.

Dopisnikom Rafaela

Prihodnja številka „Rafaela“ izide 10. maja. Vse dopise moram imeti do 5. maja. Urednik.

DRAGOCENI KNJIGI ZA PRAKTIČNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA KUHARICA. S. M. Felicite Kalinšek. — Po dolgoletnih izkušnjah in preizkušnjah je S. M. Felicita Kalinšek svojo veliko Kuharico znova popolnoma in predelala. Ta izdaja je **osma**, kar pomeni za slovenske razmere več kakor se tako gostobesedna reklama. Na več kakor 700 straneh je strnila odlična in priznana avtorica vsa stara in najnovejša dognanja kuhinjske umetnosti. Snov je obdelana nad vse pregledno, izbira receptov je izčrpna. To je najpopolnejše delo, ki ga imamo na tem področju. — Oprema knjige je razkošna. Nešteto je slik v besedilu, 34 pa je novih barvanih tabel, ki jih je naslikal ravnatelj Dr. Humek. Četudi je 8. natis knjige v vseh pogledih ne samo vsebinsko, ampak tudi tehnično popolnejši od vseh sedanjih izdaj, je ostala cena knjige še zmeraj samo Din 160.

KNJIGA O LEPEM VEDEDJU. Urbanus. — Tretja zelo pomnožena in izpopolnjena izdaja. Strani 388. Cena broširani knjigi Din 50—, vezani Din 64—. Nele vsak začetnik, tudi vsak omikan družabnik se bo iz te knjige mnogo naučil, kako naj se vede ne samo v vsakdanjih običajnih družabnih primerih, ampak tudi ob določenih nepredvidenih prilikah, da ohrani in pomnoži svoj vpliv in svojo veljavo v družabnem življenju. Ta knjiga je za vsakogar dragocen vodnik skozi življenje.

NOBENA SLOVENSKA HIŠA NAJ NE POGREŠA TI PREPOTREBNI KNJIGI

JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA V LJUBLJANI

ZADRUŽNA TISKARNA

REG. ZADRUGA Z. O. Z.

V LJUBLJANI

TYRŠEVA (DUNAJSKA) C. 17

Izvršuje lepo in po nizki ceni: reklamne letake, lepake, vabila za prosvetne gledališke odre in koncerte; vizitke, kuverte, tiskovine za urade, hranilnice, posojilnice, trgovine ter vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela

TELEFON 30-67

Vse novice iz domačih krajev izveste najprej in najbolj zanesljivo iz splošno razširjenega tednika

DOMOLJUBA

Izhaja vsako sredo in velja za vse kraje inozemstva polletno 30 Din

Naroča se v upravi **DOMOLJUBA** v Ljubljani

Največja in čisto naša domača zavarovalnica je

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

Poleg vseh vrst elementarnega zavarovanja vodi predvsem **življenjska zavarovanja** v najrazličnejših kombinacijah, kakor: za slučaj smrti, smrti in doživetja, za doto, za starostno preskrbo i. t. d.

V posebnem „**KARITAS**“ oddelku goli pod izredno ugodnimi pogoji ljudska življenjska zavarovanja, za slučaj smrti, za starostno preskrbo in za doto.

Preden sklenete življenjsko zavarovanje, se obrnite po pojasnila in ponudbe na

Vzajemno zavarovalnico v Ljubljani, Miklošičeva c. 19 (v lastni palači).

Podružnice v Splitu, Sarajevu, Beogradu, Zagrebu in Celju; zastopstva v vseh krajih Jugoslavije.

*Prijatelj
izseljencev je*

GLASNIK
presv. Srca Jezusovega

ki obiskuje vsak mesec v velikem številu naše izseljence širom po svetu. — Kjer ga še ne poznate, ga takoj naročite. Ne bo Vam žal! Stane doma 16 Din, za inozemstvo protivrednost 25 Din (v tuji valuti)

Vsak naročnik dobi brezplačno v dar koledar, lepe slike in mesečno prilogo Bengalski Misijonar
Pišite takoj na naslov: Uprava „GLASNIKA“, Ljubljana, Zrinjskega cesta 9 (Jugoslavija, Slovenija)